ε

C
Cr
Ed
Cri

Mae
Mae
Pam
Eis

Chri
Ir byd
Ei fwy
Yw cad

Dyn co
Fel y
Pam na ddoi, tra.
A dy geidwad, C

Nid yw'th bechod
Hwy na phechod
Ee gas *Saul*
Dithau cai

Nid yw
Chri
Na
F

N

N
At
Nag
Nas

Dere
Nad it
Ni ddi
Onder

Ni ddae
Ond y rh
Swydd, a
Ydiw cas

Dere ditl
Mae'n dy gat
Dere atto, cred y
Fe v na Christ

Duw ro gras, i
Yn ddiaros, at
Trwy ffydd
Igael gan g

Cred
Mae

O
P
N
R
C
y
M
I

Gu
Ith
Ar
A

T
D
M
H

Ar
Ya
Di
R

E
A
N
H

Dyn
Calc
Bore
Cael

Nad
Fore
A n
Het

Fel'
Ar
F
J

Oni
Sy n
Dyn
Gan

Mec
y fy
Am
Rha

Af
R
C

C
Go
Ar

G

Gwedyn
A Dd
Ath
Obe

Nes g
Nes d
Nichan
Mwy na

ymmer
th oleuo y
Nid aiff ne
Heb o

G
Paid
Hith g
I gael

Gwedyn g
Rhag by
Nag wre
Oad y

3

Ag o
Gra
Dew

Yr
Yr
N
'I

I
A
S)

Ad
Yn
Gw
Gan

Ad
Ne
Iar
Ai

Ac
Yn
Ar
Ai

A
Iri
Ag
Roi

65

Achr
Dy b
Ood
A

Mae Duw 'n ei air yn addo, veddi, Psalm 5 1. 10
Diddanu rhai fo'n mwrno, oni,
A rhoi hefyd bardwn * clir. w,
I bawb y wir difeirio,

Edifara oth fywyd an llad,
A chred yn Ghrist dy geidwad, Dact. 12.
Gad dy feiau tro ynod chwyth,
Ni chollir byth mo honad,

Mae Duw yn addo helpwr,
A cheidwad a diddanwr,
I bob dyn difeiriol trist,
Sef Jefu Grist dy brynwr.

Mae Duw yn ad lo maddeu.
Dy bechod ath drosseddeu, Esay 1. 6, 17, 18
Ath olchi yn lan oth frwntni, ei gid,
Ond gado ymrhyd dy feieu.

O byddi di difeiriol,
Mae'n addo bod yn rassol,
Diddig, tirion, mwyn, a * ffri, Ier. 3 12. 22.
A byth a thi'n heddychol. * Hael. Rhus. 5. 1

Mae'n addo dy lwyr olchi,
Oddiwrth dy feieu ath frwntni,
Yngwaed ei fab (O cofia hyn) Esay 1. 11
Ath droi mor wynn ar Lili.

Dal afel * siwr fel Christion, * sitter
Ar hyn o addewidon,
Nef a dae'r ant helbio (clyw) Mat 22. 35
Cyn torro Duw * bromeison, * Addewidion.

LLYVRGELL CENTRAL CYMRU

Mae Duw 'n ei air yn addo
Diddanu rhai fo'n mwrno,
A rhoi hefyd bardwn * clir
I bawb y wir difeirio,

Edifara oth fywyd anllad,
A chred yn Ghriſt dy geidwad,
Gad dy feiau tro ynod chwyth,
Ni chollir byth mo honad,

Mae Duw yn addo helpwr,
A cheidwad a diddanwr,
I bob dyn difeiriol trifl,
Sef Jefu Griſt dy brynwr.

Mae Duw yn addo maddeu.
Dy bechod ath droſſeddeu, Eſay i. 18, 17, 18
Ath olchi yn lan oth frwntni, ei gid,
Ond gado ymrhyd dy feiau.

O byddi di difeiriol,
Mae'n addo bod yn raſſol,
Diddig, tirion, mwyn, a * ffri, Ier. 3 12. 22. * Hael. Rhuf. 5. 1
A byth a thi'n heddychol.

Mae'n addo dy lwyr olchi,
Oddiwrth dy feiau ath frwntni,
Yngwaed ei fab (O cofia hyn) Eſay 1. 18.
Ath droi mor wynn ar Lili.

Dal afel * ſiwr fel Chriſtion, * ſitter
Ar hyn o addewidion,
Nef a dae'r ant helbio (clyw) Mat 24. 35. * Addewidion.
Cyn torro Duw * bromeiſon,

lyd,
wynllyd,
o gyſgod llwyn,
yn dy fywd.

ir man lle gallo,
nod taer dy hudo,
ſſa heibio, neu dro n'd ol,
ddos ſel ffol ith demptio.

os doi ar draws y neidir,
A tholyn hon ſeth frethir,
O doi'n rhy agos at y tan.
Medd ſcrythur lan, ſeth loſcir.

Gan hynny ymgadw arnad,
Rhag tramwy lle bo * temetiad,
Gwell it droi, ne mynd ir mann,
Rhid wyt ond gwann ag anllad.

Na thro at bechod eilwaith,
Fel ci neu fochyn diffaith,
Y red ir dom yn frwnt ei fri,
Yn ol ymolchi vnwaith.

Na ddilin ddrwg gyfeillach,
Ath * helo n ffolach, ffolach,
Ni thal ceiſio trai ot Dduw,
Nes dado'r cyrfriw * faſnach.

A glyn wrth bobol dduwiol,
A * Marca ci y mddygiad graſſol,
Da a difyr yw't fath wyr,
Ith ddwyn ir llwybyr nefol.

A chais gan Dduw trwy weddi, Pſalm 51. 10
Dy droi oddiwrth ddrygioni,
Ath gyfrwyddo tra fech byw,
I garu Duw ai ofni.

A nad ir fall dy ddallu,
Ath annog mwy i bechu, Dat. 12.
* Sathra Satan dan dy draed,
Trwy rinwedd gwaed yr Jeſu.

Na ddere at y meddwon,
Rhag newid dy arferion,
Fel y newid y mor glas,
A heli, flas yr afon.

Ymad a phob cyfcillach,
Ath * helo yn annnwiolach, * Pſal.
Tyn oddiwrthynt, cafa ei ffyrdd,
Fel pug a nyrdd dy gadach.

Cyngor yn rhybuddio dyn i ymgadw, rhag lleſtair meddyliau drwg yn ei galon, ag i droi ei feddylian bob amſer, i fyfyrio ar ddaioni.

MAe holl feddwl dyn yſowaeth, Gen. 6.
Gwedi' lygru wrth naturiaeth,
Ni fyfyria ond drygioni,
Nes y darffo ei aileni,

Nid oes dyn ag all fyfyrio,
Meddwl da, gwnaed oreu'gallo,
Nes cael gallu Duw ai * radau,
I gyfryddo ei feddyliau.

psalm. 51. 10 O gweddia'n daer gan hynny,
Ar Ir Arglwydd adnewyddu,
Dy seddyliau ath amcanion,
I swriadu ar yr vnion.

Felly 'denfyn Duw ei ysbryd,
Luc. 11. 13 I oleuo dy seddyliryd,
Ag i newid dy seddyliau,
I swriadu 'r hyn sydd orau.

Ier. 4. 14 Nadi seddwl drwg leteus.
Yn dy galon rhag dy ddiss,
Gwas yn cessio lietta i Satan,
Bob yn awr yw'r meddwl asian.

Dod dy seddwl ath fyfyrdod,
Col. 3. 1, 2 Ar y pethau sydd oddi vchod,
Lle may Christ dy brynwr hygar,
Nid ar bethau s'ar y ddaear.

Rho dy frud ar bethau nefol,
Mat. 6. 20 Ag na sercha ddim daiarol,
21 Meddwl am y wlad y gorfydd,
Luc. 22. 33 Aros ynddi yn dragywydd,
34

Eph. 1. 7 Meddwl am y pethau brynodd,
Rhuf. 5. 10 Christ ai waed it yn y nefoedd,
Col. 1. 20 Heddwch Duw, a choron hyfryd,
Eph. 1. 14 Teyrnas hardd, a didrangc fywyd.

psalm 139 Meddwl dy fod tra fech byw,
1 Bod yn awr yngolwg Duw,
Pvdy 9 A bod Duw yn gweld d' ymddygiad,
d har 5. 21 Ymmhob mann a chil ei lygad.
Ier. 16. 17

Meddwl

Meddwl fod y gelyn gwaedlyd, 1 Pet. 5.8.
Ddydd a nos fel, llew newynllyd, Datc 12, 10.
yn troi dautú ith orweddfa, Job 1. 7.
Bob yn awr yn ceisio 'th ddifa, Mat 13. 25.

Meddwl am reoli d' eiriau, Mac 12,36
Ath weithredodd, ath feddyliau, Datc 20, 12,
Wrth fodd Duw, rhag iddynt beri,
Gwascfa ith Enaid ddydd dy gyfri.

Meddwl fel y daw dy *Brynwr*.
yn y cymylau i chwareu 'r *Barnwr*, Datc 1,7
Ag ymgweiria i gyfarfod, Mat: 24: 30, 44:
Fel priod-ferch gwrdd ai phriod. Mat: 25: 10

Meddwl fel y gorfydd rhoddi,
Ddydd y farn mor fanwl gyfri, 2 Cor, 5, 10,
Am y meddwl drwg ar bwriad, Rhuf, 14, 12,
Ag y roir am weithred anliad. Preg 12, 14.

Meddwl fal yr awn oddiymma,
Ir ty pruddlud am y cynta, Job 1. 21.
Mewn Cwd canfas heb vn * Beni, 1 Tim 6 7
pe bae in ni * rent Arglwyddi. * Gwiw. * ardiddi

Meddwl fod yr Augau aethlud,
Ar farch glas yn gyrru 'n ynfyd, Heb 9. 27.
Fal na ddichon hen nag ifangc, Datc 6. 8.
Rhag ei faeth ai ddytnod ddiangc. Rhuf 5. 12.

Meddwl hefyd y daw Angau,
*M*egis lleidir am ein pennau, Datc 3. 3.
Heb vn vdcorn i 'nrhybuddio, Preg 9 16
yn ddi-ymgais 'n anrhe thio.

Jac.4.14 Meddwl nad yw bywyd un dyn,
* clochau Ond fel * Bwmbwl ar y dyfrlvn,
1 dwfr neu Neu fei Padell bridd neu wydur,
Darth. ychydig bach ai tyrr yn bryssur
Psal.2 9
Job 7 7.

Job 7.6 *M*eddwl fel y rhed ein heinioes,
Psal.90. *M*egis llong dan hwyl heb aros,
5,6 Ag y dertydd am ein hamser,
Luc.12.19 Cyn in 'dybied dreulio ei hanner.
20.

1Cor.7.31 *M*eddwl fod y byd yn gado,
Preg 5.15 Pawb yn liwm i fynd o hono,
1 Joan 2. Ag fel ia yn torri danynt,
17. Pan bo rheitia ei gymmorth iddynt.
Luc.16.24

1Cor.5.10 *M*eddwl na ddaw aur nag arian,
Ps.49,17 Tai na thir mor droydfedd fechan,
1 Tim.6,7 Gida neb i fynd ir frawdleu,
Dihar 11.4 I roi cyfrif am ei beieu.

Heb 9,27 *M*eddwl pan y delo Angau,
Preg.5,15 Gorfydd gado 'r byd ai bethau,
2Cor.5,10 A mynd o flaen Ghrist yn wisci,
Rhuf.14, Am y Cwbwl i roi cyfri.
[illegible]

*M*eddwl fal y bydd dy dlysseu,
Ath holl olud, ath holl swyddeu,
Dihar 23, yn ymofyn newydd feistri,
5 Cyn y caffech gwbwl oeri.

Luc.21.26 *M*eddwl dosted y fydd pechod,
Dan.20 yn dolurio dy gydwybod,
12 Pan y tafler yn dy ddaunedd.
Rhuf 2.16 Ddydd farn dy holl anwiredd.

Meddwl

Meddwl fal y gorfydd rhoddi, Rhuf. 14.12
Ddydd y farn ir *Arglwydd gyfri,* Preg. 12, 14.
Am bob gweithred ddrwg y wnelom, Mat. 12.36
Ar gair ofer ag y ddywetom.

Meddwl fal y bydd gwyr gwychion,
Sydd heb ofni Duw na dynion, Dact. 6.15
Ddydd y farn yn crio 'n ſcymmyn, 26.
Am ir creigiau gwympo arnyn.

Meddwl fal y bydd y duwiol,
yn y nef mewn braint rhagorol,
yn clodfori Duw gorucha, Datc. 7.9.
Pan bo eraill yn * Gehenna. Hyd. 14.26
* *Vffern*

Meddwl fal y mae'r annnwiol, Datc. 1.
yn ymdroi mewn tan vffernol,
Ar pruf didrangc yn ei bwyta,
Bob yn awr heb gael ei wala.

Meddwl am hyn, a dibriſſia, 1 Joan. 2.
y byd hwn ai wagedd mwya, 15.
A myfyria trwy wir grefydd, Col.
Ar air Duw, ar byd ni dderfydd,

Meddwl dyn a red heb orphwys,
Ar y drwg neu r da gyrhaeddwys,
Oni chaiff beth da i fyfyfrio,
Ar y drwg fe red tra gallo.

Meddwl dyn fel maen y felin,
Ai * treulia ei hun nes mynd yn gilin, * *Vffern*
Oni roir rhyw rinwedd dan,
Iddo iw falu, ai fyfyrio.

Meddwl

Meddwl weithio r gwaith y bwyntiodd,
Eph 5.16 Dy greawdwr pan ith greuodd,
* Nerth wu Allu. Ai wasnaethu ath holl * bwer,
Yn dy alwad tra cech amser.

Meddwl mae gwell vn diwrnod,
Psal 84. 10. Yn gwasnaethu r sanctaidd Drindod,
Nar holl ddyddiau, ac y dreuliach
Yn gwasnaethu dim amgenach.

Meddwl cyn y gwnelych bechod,
B'wedd attebi ddydd dy drallod,
A pha fodd y galli ddiange,
1 Thes. 5 3 Ddydd y farn rhag angau didrange.

Dod dy feddwl ar ddaioni,
Nad ar wagedd iddo ymborthi,
Hawdd y galli i gyfrwyddo,
Os mewn pryd y ceisi ffrwyno.

Hawdd yw diffod y wreichion en,
Jac. 47. Cyn y mafloi yn y nenbren,
Hawdd iw newid meddwl aflan,
Os gwrthnebir hwn yn fuan.

Tro gan hynny 'n ebrwydd heibio,
Bob drwg feddwl pan dechreuo,
* d lich ll *Rhag ingelyn mawr ei * hoceed,*
Droi r drwg feddwl yn ddrwg weithred.

I ladd blant Babel trafont fechgin,
Sang ar farph tra fo n y plisgin,
Tyn y * gangren cyn ei gwreiddio,
* Caser Tro ddrwg fe dwl cyn cynyddo.

Gad

Gad wreichionen fach i gynnu,
yn dy do ho hi lusc dy letu,
Gad i feddwl drwg letteua,
yn dy galon fe th anrheithia.

Na letteua feddwl aflan,
yn dy galon mwy na Satan,
Os lletteui 'rwyti 'n derbyn,
Gwas oi flaen i * atlwy ir gelyn.

* poratoi gwledd.

Rho dy frud ar gadw'r gyfraith,
A bydd wrthi, yn ddiragraith,
Ag na ollwng Duw oth feddwl,
Ond bendithia e, am y cwbwl,

pla'm 1.2
preg 12.1
1 Thes 5:13

Na fwriada ddrwc oth galon,
I anrheitho dy gid gristion,
* Mwrddwr yw r fath feddwl gwaedlyd,
Gwachel rhagddo er dy fywyd,

Lev. 19:17:
1 Ioan 3:15
* Lladdin neu lofrudniaeth, neu lanas.

Na tharachwanta wraig cymydog,
Ag n hoffa ei llygaid serchog,
Nad ith feddwl redeg arni,
Can godineb yw ei hoffi.

Exod: 20 17
Gen 12 17
Mat 5. 28

Gwachel roi dy frud nath fwriad,
Ar anrheitho vn amddifad,
Trais a blin orthrymder yw.
y cyfrw fwriad o flaen Duw,

Zech 7.10
Excod. 22 22
dent. 27 19
dih. 23. 10, 11

Gwachel chwennych Aur nag arian,
Tai na thir, trwy dwyll a chogan,
Nid yw'r cyfriw chwant a bwriad,
Gar bron Duw, ddim llai na lledrad.

iTim 6 10
Exod. 20. 17
preg 5: 10

Rhwym

Rhwym dy feddwl nad e'i wibian,
Ar oferedd mawr na bychan,
Nag ar ddim na ſillech roddi,
Deut. 28. 18 O flaen duw amdano gyfri.

Cadw'th galon rhag drwg fwriad,
Mer. 7. 21 Zech 8. 17 *Fel y cedwi th law rhag lledrad,*
Rhuſ. 2. 16 *Mae'n rhaid atteb dwy cyn gaethed,*
preg 12. 14 *Am ddrwg fwriad ar ddrwg wethred,*

Dyled, ſwydd plant i rhieni.

OS plentyn wyt, rho wir anrydedd,
Ith dad, ith fam, trwy barch a mawredd;
Dnw ſy n erchi i hanrhydeddu,
Eph 6. 2, 3 Os gras a hiroes a chwenychu.

Gwna'r peth archo dy rieni,
Praw ymmhob peth ei bodloni,
Trwy na cheiſiont gennyd beehu,
Gwna bob peth y ſont tw fynnu,

Derbyn gyngor, derbyn gerydd,
Derbyn gosb dy dad yn vfydd,
Derbyn ddyſc pan fo n *ddwrdio.
Pihs. 4. 1 Derbyn bob athrawiaeth gantho.
*gerydd

Os dwl, os dall, os poeth, os llocrig,
Os anioddefgar, a dotriedig,
Bydd tad neu fam, pan fant ocdrannus,
Cyd-ddwg ai gwendid yn gariadus,

O

O bydd dy dad, neu'th fam mewn tlodi, 1 Tim 5. 4
A chennyd tithau fodd iw perchi,
Maetha'n dirion y ddau henddyn,
Fel y maeths ont dithau n blentyn.

Dilin siamply * Ciconia,
Sy 'n porthi ei dad, pan fo ef gwanna, * Math ar Aderyn
yn c'weirio ei nyth, yn ei * ymgleddu,
Pan fo'n hen heb allel cwnnw.

Dilin arfer y * Dolphiniaid,
Sy'n porthi ei Tad ai mam yn weiniaid; * Math ar Pyscod.
Gan ei cadw pan font gwanna,
Rhag ir Pyscod mawr ei difa.

Gwradwydd mawr, i feibion dynion,
Fod yn waeth nar Adar gwylltion,
Gwaeth nar Pyscod mewn caledi,
Wrth y rhai rows fywyd i'ni.

Od wyt wr mawr, o alwad vchel,
Ath dad yn dlawd, ai radd yn issel,
Rho barch ith dad er * cywch oth alwad, Cysuwch
Anrhydedda 'th fam yn wastad.

Er bod Joseph yn rheoli,
Gwlad yr Aipht, ai dad mewn tlodi,
Fe wane Joseph fawr anrhydedd,
Iw dad yn rhwydd er maint ei waeledd. Gen 45. 9. 10, 11

Er bod Solomon yn frenin,
Ar ei orsedd yn gyffredin,
Fe ddyscenneu oddiar ei orsedd, Bren. 39
I berchi fam a mawr anrhydeb

Er

Er bod Chriſt yn Dduw, yn ddyn,
Yn vwch na neb, yn well nag vn,
Fe barcheu ſam, ſe barche'u dadmaeth,
Luc. 2. 51 Fe fyddeu vfydd i hathrawiaeth.

Pet faet ti *Duwc* nid lai dy ddyled.
I berchi th Dad ath fam er tlotted,
Ni rydd chelfraint ryddid it'ti,
* Ballu neu leiban * Leuſu th ddyled ith rieni.

Mae'th Dad yn Dad, pyt fae ef cobler,
A thitheu'n fab pyt faet ti Squier,
Tra fech di n fab' mae Duw dy rwymo,
'Roi parch ith Dad pwy bynnag fytho.

Pan oeddyd wann heh fedru cwnnu,
Heb fwyd i gnoi. heb laeth iw lyngcu;
Heb glwtt ith gylch, dy fam a th helpodd,
Pwy dal a roi ir hon ath fagodd.

Yn hir hith ddygodd dan ei gwregis,
Ai gwaed hi'th borthodd yno nawmis,
Ai llaeth hi'th olchodd oth holl fryntni,
Pa daledigath a wnai iddi,

Yn glaf i geiſiodd dy ddiddanu,
Lawer nos, gan golli ei chyſcu,
Gan dy lwſan rhwng ei breichiau,
Yn dy wendid, ath ddoluriau.

Rho anrhydedd prudd gan hynny
Ith rieni am dy fagu,
*ddiffyl. Nad wall arnynt hyd dy farw.
Tro gwerth ceiniog yn dy holw.

Y

y parch ar bri, ar bwyd, ar geniog,
A roech ith dad yn henwr oediog,
y rydd dy fab i tithau 'n henddyn,
Wrth vnion farn, cyn del dy derfyn.

y garthen rawn y fu ar welu,
Dy dad wrth orwedd, yn y beudu,
y geidw 'th fab i tithau i orwedd,
Ar y daflod cyn dy ddiwedd.

y messur Cwtta 'r hwn y roddech, Luc 6.38.
A roddir itti pan heneiddech,
yr wyf y ddial medd y wlad,
y messur bach y roast ith dad.

Bydd gan hynny hael a serchog,
Rhwydd, a thriron, a thrugarog,
Wrth dy dad, ath fam mewn henaint,
Fel y caffech dithau r cyn maint.

Na ddos fel Esau i Briodi, Gen.16.
Heb gael cennad dy rieni, 34, 35.
Odid i Dduw er ioed fendithio,
y' fath briodas wyllt nai llwyddo.

Os anweddus yw'th rhieni,
Nid os it' ti moi amherchi,
Nai bychanu hyd ei diwedd,
Ond gweddio am wella ei buchedd.

Cham am watwar *Noah* ei dad, Gen 9 22
Adrwm felldithiwyd yn ei had, 24
Ar felldith hon, s'eb f ned etto, * pobl
O grwyn y * mwrs ddaeth o hano: dduon ei
Cywyn.

Absalom

2 Sam. 18. 9, 10, 14 *Abſolom* Deg y ſu anvſudd,
A thraws iw dad, hen frenin Dafydd,
Duw ai crogodd am ei feiau,
* *canghen nau ceingriau.* *Wrth ei wallt ym mhrigy* * *cangau.*

Parcha 'th dad, ath fam gas hynny,
Eph. 6. 2. 3 Helpa 'r ddau pan fo 'nt yn ffaely,
Pelly eſtyn Duw dy ddyddiau,
yn y tir lle bo dy dreiglau.

Cyngor i lywodraethu'r ymadrodd wrth fodd Duw.

Bid dy eiriau yn waſtadol
yn griſtnogaidd ag yn roſſol,
Col. 4. 6. yn rhoi gras ir holl wrandawyr,
Eph. 4. 29 *Ag* adeilad tra chymmeſſur.

y mae bywyd, y mae *An*gau,
dihar. 21. 23 yn y tafod yn y genau,
dihar 18. 21 Gwachel ddywedyd geiriau diriaid,
dihar 13. 3 Cadw d' enau, cedwi d' enaid.

Dilin d' arglwydd yn dy eiriau,
1 Pet. 2. 22, 23. *Dy*waid fel y dywede yntau,
Ni ddaeth twyll na gair anweddaidd,
Erioed y maes, oi enau ſanctaidd.

Jac. 1. 19. *Traetha 'n bwyllog, gwrando 'n eſcud,*
dihar 10 19 *Mae dwy gluſt, vn tafod gennyd,*
Ar 17. 28. *Am l eiriau, bair gyfeiliorni,*
Ni ddaeth drwg i neb o dewi.

Cyn

Cin y dywedych, meddwl ennyd, — Mat. 5. 37. 44.
B' wedd y myn mâb Duw it ddywedyd, — Col. 14. 6.
Yno dywaid r'hyn sydd rassol, — 1. Cor. 14. 26.
A da i adail rhai an-neddfol.

Na ddoed 'madrodd brwnt o'th enau, — Eph. 4. 25.
Na gair ffol, na choeg ddigrifau, — Eph. 5. 4.
Senn, na ffroit, na * ffrump, na chelwydd, — * Gwawd.
Ond bid rassol dy lyferydd.

Cadw d' enau rhag gair diriaid, — Dihar. 4. 24.
Fe'ly gelli gadw d' enaid, — Dihar. 13. 3.
Oni ffrwyni dafod anwir, — Psalm 39. 1.
Yn ôl d' eiriau, ith gondemnir. — Mat. 12. 37.

Arfer iaith ag * Aeg gwlad Canan, — * Lleferydd.
Bid am Dduw ai air dy ymddiddan, — Psalm. 148. 1.
Wrth dy eiriau y cair gwybod, — 2. 91.
O bwy wlad yr wyt yn hanffod. — Col. 3. 16.
Iac. 1. 26.

Nâd ith dafod arfer tyngu, — Mat. 5. 34.
Cig a gwaed yr Arglwydd Jesu, — Iac. 5. 12.
Rwyt ti 'n * damning gwaed y cymmod, — Heb. 10. 29.
Pan arferych gyfriw bechod. — * Sathru.

Am air Duw nid oes it yngan, — Esay 6. 6.
Heb anrhydedd, parch, ag ofan, — Exod. 20. 7.
Ag os cymri ei enw 'n ofer, — Deut. 28. 58. 59.
Di âe 'n euog pan ith farner,

Dywaid beunydd leia ag allech, — Iac. 1. 19.
Dywed yn rassol pan y dywedech, — Dihar. 17. 17.
Oni ddywedi eiriau hyfryd,
Gwell it dewi a sôn na dywedyd.

Lev. 19. 16. Gwachel fôd yn ddau dafodiog,
Dihar. 6, 16. Câs gan Dduw bôb dyn celwyddog,
1. 7. Tâd y celwdd ydyw 'r Cythrel,
Ioan. 8. 44. Gwâs ir Diawl iwr ffalſ ei chwedel.
Eph. 4. 25.

Zech. 8. 16, 19. Arfer draethu 'r gwir oth galon,
Pſalm 101. 7. Hoff iw 'r gwir gan Dduw a dynion,
Ni chaiff dyn celwyddog gredu,
Gair oi wir, pan bo 'n ei dyngu.

* *Or tû cefn* Na chno vn dyn * llwyr ei gefen,
* *Anair* Ag na arfer air * drwg-abſen,
Pſal. 120. 3. 4. Gwaeth na chleddau llym dau-finiog,
Pſalm 64. 3. Ydyw enllib dyn celwyddog.
Pſalm 59. 7.

Na ddwg dafod drwg anhappus,
Dihar. 4. 24. Gwaeth yw hwn na *gwenwyn*, lindus,
Pſalm 140. 3. Gwaeth na marwor poeth yn lloſci,
Pſalm. 123. 3, 4 Gwaeth na ſaethau vn or Cowri.

Er fy mendith na lyſſenwa,
Neb yn rhwyll, neu 'n ffôl, neu 'n * rhaca,
* *Dyn gwâg, di-ddo.* R'hwn a alwo ei frawd yn lletffol,
1 *Pet.* 2. 1. Mae ê yn haeddu tan vffernol.
Mat. 5. 22.
Iac. 3. 6. *Gwachel adrodd faint y glywech,*
Dihar. 7. 27. *Gwachel ddywedyd faint y wypech,*
Dywaid wir pan orffo ei draethu,
Nes bo rhaid, gwell weithian ei geln

1 *Pet.* 4. 8. Bydd ddeallgar pan ganmolech,
Lev. 19. 17. Bydd * gwrteiſol pan gyfarchech,
* *Mwynaidd neu addſwyr* Bydd gariadus wrth gerryddu,
Bydd drugarog wrth gyfrannu.

Gwedd

Gweddi am lywodraethu ✝ geiriau, ar ganeu wrth fodd Duw.

ARglwydd agor fyng wefwſſedd, *Pſalm* 51. 15.
I folianu 'th Dduwiol fawredd,
A chyfrwydda di fy-nhafod,
I ddatcanu maes dy fawr glod.

Llanw 'ng enau, o'th wir foliant, *Pſalm* 40. 10.
Ith fendithio am fy llwyddiant,
Ath glodfori, dâd trugarog,
Yn y dyrfa fawr luoſog.

Llunia 'ng eiriau, * llywia 'n hafod, * *Rheola, llywodraetha.*
A chyfrwydda fy myfyrdod, *Pſalm* 141. 3.
Clo, a * dat-clo fy nhy wefus, * *Neu datcloa.*
Nâd fi draethu ond dy wllus.

Arglwydd cadw ddrws fyng eneu,
Nâd fi draethu ffiaidd eirieu,
* Ffrwmp, na ffroſt, na ſen na chabledd, * *Gwawd*
Geirieu ffol, na dim anwiredd.

Bid myfyrdod fy holl galon,
Bid fyng weithred, am amcanion, *Pſalm* 19. 14.
Bid fyng eirieu oll yn ddiddrwg,
A *chymeradwy* yn dy olwg.

Cyngor i ddyn fod bob amser o ymddwgiadd Christnogaidd.

Phil 2. 15. BYd d' ymddygiad yn gristnogaidd,
1 Pet. 3 8. Yn gwrteisol, ag yn griaidd,
1 Pet. 3. 11. Ym-mhob tyrfa, 'delych iddi,
Megis plentyn ir goleuni.

Mat. 5. 16. Bydd fel seren yn discleirio,
Phil. 3. 17. Bydd fel cannwyll yn goleuo,
1 Pet. 3. 16. Bydd fel * patrwn o gristnogaeth,
* Stampl Ir rhai ddelo ith * gwmpniaeth.
* Cwmpwi, Cymdeithas

1 Pet. 1. 15. *Bydd dra sanctaidd ir galluog,*
Deut. 16. 10. *Bydd yn union ith gymydog,*
1 Pet. 5. 8. *Bydd vn sobor it dy hunan,*
Tit. 2. 12. *Dyna 'r tri phwnc rheitia allan.*

Mat. 10. 16. Bydd mor ddi-ddrwg ag yw 'r glommen,
Eph. 5. 15. Bydd mor gall ar sarph drachefen,
Luc. 10 3. Bydd ddioddefgar fal y udafad,
Mat. 12. 50. Hôff gan Ghrist y fath ymddygiad.

* Yn cymesurol Bydd * dymheraidd megis Daniel,
* Cyhabaeth, Cadwr 'r cnawd mewn * Diett issel,
Hyniaeth Gwachel win a bwyd rhy foethus,
Dan. 1. 11, 12. Rhag dy fynd yn afreolus.
1 Cor. 9 27.
Eph. 5. 18.
* Onest Bydd yn * ddiwair, nid yn * anllad,
* Godinibus Bydd fel Joseph yn d'ymddygiad,
1 Thes. 4. 3, 4 Rwyt ti yngolwg Duw bob amser,
Gen. 39. 7, 8, 9. Bydd gan hynny lân a syber,
Dan. 5. 21.

Dela

Delia 'n vnion wrth *fargeinia*, — *Deut.* 25. 15.
Na thwyll vn dyn wrth farchnatta; — 1 *Thes.* 4. 6.
Duw ei hun sydd vnion farnwr, — * *Syml*
Rhwng y gwirion * plaen ar twyllwr,

Bydd o ffydd a chrefydd vnion, — *Tit.* 2. 2.
Ofna Dduw o ddyfnder calon, — *Deut.* 6. 13.
Na wna ddrwg o flaen ei lygad, — *Esay* 1. 16.
Ym-mhob mann, mae 'n disgwyl arnad. — *Dihar.* 15. 3.

Dilin gyngor doeth bregethwyr, — *Dihar.* 19. 20.
Ym ddarostwng ith Reolwyr, — *Hebr.* 13. 17.
Bydd gariadus ath gymdogion, — 1 *Pet.* 2. 7.
Ag heddychol a phob Christion. — *Rhuf.* 12. 18.

Bydd dra grassol yn dy eiriau, — *Col.* 4. 6.
Bydd yn fedrus yn dy chwedlau, — *Dihar.* 13. 3.
Bydd yn gywir yn dy * bromais, — *Psalm.* 15. 4.
Bydd ym-mhob peth, lân, a * llednais. — * *Addewid*
* *Llariaidd*
Arafaidd, neu wâraidd

Bydd di berffaith ym-mhob tyrfa, — *Mat.* 5. 48.
Bydd fel Sant ym-mlhith y gwaetha, — *Phil.* 2. 15.
Er diffeithed y fo 'r cwmpni, — *Gen.* 6. 8, 9.
Bydd fel Noah 'mysc y cowri.

Cyfarch pôb dyn yn dra suriol, — *Rhuf.* 16. 16.
Gostwng ith well yn * gwrteisol, — 1 *Pet.* 5. 5.
Parcha 'r henaint ar Awdurdod, — * *Yn fwynaidd*
A rho 'r blaen ith well yn wastod. — *Rhuf* 13. 1. 7.
Lev. 19. 32.

Bydd ddioddefgar a chymmessur, — *Dihar.* 3. 11.
Na fydd boeth na thw'ym dy nattur, — *Col.* 3. 8.
Goddeu gamwedd cyn cynhennu, — *Dihar.* 16 32.
Y ddioddefo hwnnw orfu.

* Ith will	*Ymddarostwng* ith * oreuon,
1 Pet. 5. 5.	Duw ei hun a wrthladd feilchion,
Mat. 11. 29.	Ag fe ddyru râs yn * ystig,
Iac. 4 10.	Ir rhai vfydd gostyngedig.
* Diwyd. d.baid	
	Na falchia am vn rhinwedd,
Dihar. 16. 5.	*Nag am gyfoeth ag anrhydedd,*
Psal. 73. 3. 6.	*Ond rhô ddiolch prudd am danynt,*
1 Thes. 5 18.	*Rhag i Dduw dy ædel hebdynt.*
Iob 1. 21.	
Deut. 22. 11.	Bydd di gryno yn dy ddillad,
1 Tim. 2. 9.	Dôs yn lân yn ôl dy alwad,
Esay 3. 16,17.	Torr dy bais, yn ôl dy bwer,
1 Pet. 3. 3.	Na fydd goeg, na brwnt vn amser.
Rhuf. 6. 23.	*Gwachel bechu er cwmpniaeth,*
Iac. 1. 15.	*Cyflog pechod yw marwolaeth,*
Ezek. 18. 4.	*C'nifer gwaith y bech yn pechu,*
	C'nifer Angau wyt iw haeddu.
	Mae cyfathrach er y dechreu,
Gen. 2. 17.	Rhwng *pôb* pechod brwnt ag Angeu,
Rhuf. 5. 12,18.	Fal na ddichon vn dyn bechu,
	Na bo Angeu yn ei lyngeu.
	Na fydd anllad yn dy chwedleu,
Eph. 4. 29.	Na fydd assan mewn corneleu,
Eph. 5. 11,12.	Ym-mhob cornel bid d'ymddygiad,
Esay 29. 15.	Fal pyt faet wrth groes y sarchnad.
Dihar. 1. 10.	Os cais dyn, na Diawl, nag Angel,
Zech. 4. 10.	Gennyd bechu yn y dirgel,
* Edrych. neu yn crastu arnad	Cofia fôd Duw a faith llygad,
	Ym-mhob mann yn * disgwyl arnad.

Er

Er nâd ydyw dyn yn gweled,
Yn y dirgel lawer gweithred,
Y mae Duw yn gweld y cwbwl,
Pan nâ bytho dyn yn meddwl.

Ier. 16. 17.
Ier. 29. 23.

Os trofleddi yn y dirgel,
Duw ddatguddia dy holl * gwnfel,
Ag a fyneg 'dy ymddygiad,
Ir byd yng wydd yr haul ar lleuad.

1 Cor. 4. 5.
Rhuf. 2. 16.
1 Sam. 12, 12.
* Gyngher

Gwachel ddilin drwg gwmpniaeth,
Pobol anwir ddigriftnogaeth,
Os, fe * nyrdda r'hain d 'ymddygiad,
Fel y nyrdda r' pûg dy ddillad.

2 Thef. 3. 6.
Pfalm 1. 1.
* Ddifynn, diwyno

Fal y hallta 'r môr y * granffo,
Or dwr croew ddelo atto,
Felly nyrdda pobol fcymmun,
Foefeu 'r goreu ddelo attyn.

* Y gyrbaeddo, y gynhwyfa

Gwachel neidir rag dy frathu,
Gwachel Blâ rhag dy ddifethu,
Ag o ceri Jechydwriaeth,
Gwachel ddilin drwg gwmpniaeth.

Eph. 5. 11, 12, 13, 14.

Câr ath galon bôb dûn duwiol,
Bydd gyfeillgar ar rhinweddol,
Dilin arfer y rhai doethion,
A ffieiddia 'r annuwolion.

Pfalm 101. 4, 5, 6.
Phil. 3. 17.

Paratoad ir cymmun.

POb rhiw Griſtion ag y gato,
Ddyſcu 'r modd y mae ymgweirio,
Fynd yn lân i ford 'r Arglwydd,
Dyſced hyn o werſeu 'n ebrwydd.

* *Arſruthr* Cyn yr elych, * rhwp, ir Cymmun,
Yſtyr ble, yr wyt ti 'n roſyn,
A pha beth yr wyti ar ſeder,
* *Dderbyn* I * receſio yn y ſwpper.

* *Emerodr* Nid i ford rhyw * Emprwr llidiog,
Ond i ford yr holl Allmog,
Rwyt ti 'n roſyn, mynd i fwyta,
Bwyd ſydd gan mil gwell na Manna.

Ioan. 6 49. 50. Gwell na Manna os fel Criſtion,
1 *Car.* 11. 20. Y derbyni hwn yn ffyddlon,
Ioan. 13. 27. Gwaeth na gwenwyn os trwy anras,
Y derbyni hwn fel *Suddas*.

Meddwl dithau am ei dderbyn,
Yn griſtnogaidd fel y perthyn,
Mewn ſanctei ddrwydd, ffydd, a gobaith;
Glenaid pûr, a chariad perffaith.

Gwachel redeg yn amharod,
I ford Chriſt yn llawn o bechod,
Rhag it dderbyn barnedigaeth,
Lle caiff eraill Jechydwriaeth.

Co

Cofia 'n * garcus, pwy ſanctеidrwydd,
Pwy ymgweirio, pwy parodrwydd,
Gynt oſlododd Duw ar dâſc,
Cin cae Iſrael twyta 'r Paſc.

* Ofalus, Exod. 12. 3. 15. 19.

Cofia hefyd pwy ymolchi,
Pwy lanhau, a phwy tyberwi,
Y wnaeth Chriſt ar ddwylo tyner,
Ar ēi Saint, cyn * taſlo 'i ſwpper.

Ioan. 13. 4, 5.
* Proſ

O na ddere dithau 'n ſarnllyd,
Yn dy rwd, ath bechod drewllyd,
I ford Chriſt, heb lwyr ymolchi,
Oth holl feiau, ath holl frynti.

Bwrw lefein pob rhyw bechod,
Llid, cynfigen, malis, medd-dod,
Rhyfig, falſſedd, ffwrdd oth calon,
Ni thrig Chriſt y man lle byddon.

1 Cor. 5. 7, 8.

Cofia fel yr * entrodd Satan,
Gynt yn *Sudd.as fradwr* aflan,
Yn ôl iddo fwyta 'r tammaid,
Yn ei bechod brwnt mor embaid.

* Mynd i ſewn
Ioan. 13. 20.

Gwachel ditheu rhag digwyddo,
Y fath beth yr eil waith etto,
Os ti ddoi i ford yr Arglwydd,
Yn d' aflendid heb barodrwydd.

Cofia ir Corinthiaid feirw,
'Nychu 'nhîr, or gwres ar gwaew,
O waith mynd yn amharodol,
* Llwyr ei pen ir Bwrdd ſanctеiddiol.

1 Cor. 11. 30
* Yn wyſg

Gwachel ditheu fynd yn rhwyſcus,
Ir ford hon heb ofan parchus,
1 Cor. 11. 29. Heb yſtiried beth ſydd arni,
Rhag dy farw yn dy frwntni.

Hola dy hun, a myn wybod,
1 Cor. 11. 28. Wyt ti 'n difar am dy bechod,
Ag oes genyd ffydd, a gobaith,
Calon lan, a chariad perffaith?

1 Cor. 11. 31, 32. Barna dy hun yn ddiweniaith,
Fel na farnô Duw di 'r eilwaith,
Ag lle gwelych ddim yn eiſieu,
Cais gan Ghriſt ei roi neu faddeu.

Pedwar peth angenrheidiol yn derbyniad y cymmun

Pedwar peth ſydd angenrheidiol,
Ir rhai fynn cymmuno 'n ddeddfol,
(1) *Ffyd griſtnogaidd,* (2) *gwir ddifeirwch,*
(3) *Cariad perffaith,* (4) *diolchgarwch,*

Nid oes llûn bôd heb y lleia,
Or rhai hyn cyn mynd i fwyta,
Ar neb êl, ir ſwpper hebddyn,
Ni chaiff lês ôddiwrth y cymmun.

1. *Ffydd*

Fydd ſydd gynta 'n angenrheidiol,
I gredu i Ghriſt roi hun yn ddeddfol,
Ar y groes i farw droſſom,
Am y pechod ôll y wnaethom.

* *Ddioddefaint* Ioan. 1. 12. Ffydd ſy'n cyrraedd ffrwyth y pardwn,
Y bwrcaſſodd Chriſt trwy * baſſiwn,
Ag ſy'n derbyn ar y ſwpper,
Griſt ei hun ai holl gyfiawnder.

Nid iw Chriſt yn fwyd ir bola,
I gnoi a dant, ai roi ir cylla,
Bwyd yw Chriſt, i borthi 'r enaid,
Bwyd yſprydol ir ffyddloniad.

Ni all neb fwynhau 'n yſprydol,
Chriſt, ai waed, ai gorph ſancteiddiol,
Ond yn vnig trwy ffydd rymmus,
A ddel o galon edifarus.

Mae 'r Efengil ini yn dangos,
Fòd Chriſt yn y nêf, yn aros,
Ag na ddichon vn dyn cnawdol,
Fwytâ Chriſt, ond yn ysbrydol.

Ffydd gan hynny ſydd angenrhaid,
I gyrraed Chriſt i borthi 'r Enaid,
Ag i ddercha 'r galon atto,
Os myn Enaid borthi arno.

Bwyd ir Enaid, bwyd ir galon,
Bwyd yw Chriſt ir meddwl ffyddlon,
Bwyd iw gymryd trwy ffydd fywiol,
Bwyd i fwyta yn ysbrydol.

Pan fo 'r corph yn cymryd bara,
Yn y Cymmun er ei goffa,
Cwyn dy galon, y pryd hynny,
A thrwy ffydd, mwynha Griſt Jeſu.

Neſſâ at ffydd, rhaid *Edifeirwch*,
Am bôb pechod trwy ddyfalwch,
A llwyr fwriad gwella beunydd,
Troi at Dduw, mewn buchedd newydd.

Edifara

Edifara o ddwfnder calon,
Am bob bai, trwy ddagrau heilltion,
Ag na ddere i ford yr Arglwydd,
Nes difaru, rhag cael tramgwydd.

Llester neu faril, neu faril Cor. 5. 7, 8.

Golch dy faril, carth dy waddod,
Na ddòd wîn mewn * Casc o bechòd,
Rhag ir gwîn ìuewn llester aflan,
Dorri 'r casc a rhedeg allan.

Ni thrig Duw, nar Oen, nar Glommen,
Lle bo pechod a chynfigen,
Golch gan hynny 'n lân dy lester,
O derbynni Grist nai swpper.

Chwd dy fedd-dod, clâdd dy fryntni,
Gâd dy faswedd brwnt, ath wegi,
Attal nwyfiant, ffrwyna nattur,
Gwella 'th fuchedd, na fydd segur.

Cor. 7. 2.

Golch dy ddwylo mewn gwiriondeb,
Golch dy feddwl, mewn duwioldeb,
Golch mewn cariad ben a chynffon,
Os derbynnu Grist ith galon.

Sacramentum recuirit Sacram mentem

Càr gyfiawnder, dilin sobrwydd,
Arfer lendid a sancteiddrwydd,
Gwisc am danad gariad perffaith,
Nad vn bai dy nyrddô 'r eilwaith.

Mat. 7. 6.

Nid oes rhoi i Gwn mor pethau sanctaidd,
Na gwerthfawr berlau ir moch angrhiaidd,
Nar Manna gwynn mewn halog grochan,
Na chymmun Christ mewn cylla aflan,

Mewn

Mewn Pott o âur y dodir Manna, *Heb. 9. 4.*
A chelain Chriſt, mewn crûs or meina, *Mat. 27. 59.*
Ar gwin or * Grâp mewn baril * glanaidd, * *Grawn*
Ar Cymmun hwn mewn Calon ſanctaidd. * *Glân*

Y trydydd peth ſy'n rhaid ei geiſio,
Yw *cariad perffaith* cyn * receſio, * *Neu ddderbyn*
Heb ddwyn meddwl drwg at vn dyn,
Pell, nag agos, câr na gelyn.

Cariad ydyw 'r arwydd tirion, * *wiſtiadau*
Sydd gan Griſt ar * liſrau' weiſion, *Ioan. 13. 35.*
Ag wrth gariad yr adwaenir; *Gal. 6. 22.*
Ddefaid Chriſt oddiwrth y geifr.

Nid iw Chriſt in derbyn vn dyn,
I ſwynhau ef yn y cymmun,
Ond yr hwn y fo 'n ddiragraith,
A phob dyn mewn cariad perffaith.

Pyt ſae gennyd fil o ddoniau, *1 Cor. 13. 1, 2.*
A bod cariad i ti 'n eiſiau,
Nid wyt deilwng byth i ddywad,
I ford Chriſt heb berffaith gariad.

Câr gan hynny dy gymdogion, *Mat. 5. 43, 44.*
Maddeu 'n rhwydd ith holl elynion, *Mat. 5. 24.*
Ag os gwnaethoſt gam ag vndyn,
Cymmoda cyn bwyteuch y cymmun.

Gwachel ddyfod yn ddigofus, *1 Cor. 5. 7.*
I ford Chriſt mewn llid a malis, *Ioan. 13. 2.*
Rhag i Satan fynd ith gylla,
Gida 'r tammaid gwedi fwyta.

Dəſc

Dyſc di gan y neidir dorchog,
Chwdu maes dy wenwyn llidiog,
Cin dy fynd ir ford yn llawen,
Rhag ith falis lladd ei pherchen.

Y neidir fraith medd rhai ai gwelas,
'Fwrw ei gwenwyn ar y gamlas,
Cyn yr yfae ddwr or afon,
Rhag ir gwenwyn dorri ei chalon.

Bwrw dithau dy lîd allan,
Ath ddrwg feddwl, ath draws amcan,
Ath holl falis, ath genfigen,
Rhag ir rhain * andwyo ei perchen.

Anaſu, neu aurheuhio

Os bydd gennyd y tri ymma,
(1) *Ffydd*, (2) *d[illegible]irwch*, (3) *cariad coda*,
Dereu ir cymmnn, [illegible] i ti groeſo,
Chriſt eî hun ſyn d' [illegible] atto.

Mefyrdod [illegible]rih edrych ar [illegible] cymmun ai dderbyn
Pan. 19. 34.

Pan y gwelych dorri 'r bara,
A thywalltu 'r gwin or cwppa,
Cofia fel y torreû 'r wayw-ffon,
Gorph dy Ghriſt ar grogbren Creulon.

1 Cor. 10. 16.

Pan dderbynniech o law 'r fleiriad,
Fara a gwin, yn ol cyſſegriad,
Derbyn Ghriſt trwy ffydd ith galon,
Portha d' Enaid arno 'n ffyddlon.

Quid paras dentem & ventrem.
Crede & man-du caſti
Eph. 3. 17.
Nolite parare [illegible]auces ſed cor

Nid a danedd y mae bwyta,
Chriſt yn gnawdol, ai roi ir bola,
Ond trwy ffydd y mae 'n ysbrydol,
Fwyta Chriſt a chalon fywiol.

* Cod

* Côd dy galon, dring ir nefoedd, ** Cyfel Luc. 22. 19. Mat. 26. 18.*
Edrych ar yr hwn ath brynodd,
Cofia faint y wnaeth ef erod,
Pan groeſhoeliwyd am dy bechod.

Cred i Ghriſt ar groes a hoelion,
Offrwm droſſod waed ei galon,
A phwrcaſſu bywyd itti,
R'wyti 'n bwyta Chriſt o ddifri.

Os gofynni pwy ddaioni, *Pwy ddaioni y gaer o dderbyn y cymmun yn drilwng*
Ddyru Chriſt or ſwpper itti,
Pan dderbynniech hi 'n griſtnogaidd,
Mewn gwir ffydd, a chariad perffaidd.

Mae 'n rhoi itti gyflawn bardwn, *Mat. 26. 28. Eph. 1. 7.*
Oth holl bechod * abſoluwſiwn, ** Rhyddhad*
Gwedi 'r Brenin, mawr ei ſelu,
A gwaed gwerthfawr calon Jeſu.

Mae 'n rhoi Pardwn, mae 'n rhoi bywyd, *Ioan. 6. 48, 57. 1 Cor. 10. 16.*
Mae 'n rhoi Comffordd, mae 'n rhoi iechyd,
Mae 'n rhoi ysbryd glan ai ddoniau,
Mae 'n rhoi 'hun, ai holl rinweddau.

Mae 'n dy wueuthur di 'n gyfrannog, *Eph. 3. 17.*
Oi holl ddoniau mawr galluog,
Ag thrwy ei ysbryd, mae ê 'n trigo;
Yn dy galon ith gyſſuro.

Mae ê 'n porthi d' Enaid egwan, *Eph. 1. 13, 14.*
Ai wir gorph ai waed ei hunau,
Ag yn rhoddi nefawl ysbryd,
Itti 'n * erneſt or gwir fywyd. ** Yn wyſtl*

4 Diolech

O Pa ddyled mawr ſyd arnad,
I foliannu Chriſt yn waſtad,
Am dy wnenthur yn gyfrannog.
Or fâth ſwpper mawr cyfoethog.

* Nerth, neu allu,

A phwy daliad ſy 'n dy * bwer,
I roi iddo am ei fwynder,
Felly 'n porthi d' Enaid aflan,
Ai wir waed, aignawd ei hunan.

Na fydd dithau mor nifeiliadd,
A mynd o 'r cymmun yn anweddaidd,
Nes rhoi clôd a moliant iddo,
Am yr ymborth y gêſt gantho.

* Haidd Ioan. 6.

Chriſt ni fwytau fara or * heidden,
Chwaethach bwyd oedd well ac amgen,
Heb roi moliant mawr am dano,
Iw Dâd nefol heb anghofio.

☞ *Pwy faint mwy na ddylit tithau,*
Fwytâ Chriſt y penna or ſeigiau,
Heb roi diolch ir Duw cyfion,
Am ei fab o ddwfnder calon.

A gwâdd nef, a daer, a dynion,
Seraphiniaid, ag Angylion,
I gyd-ganu mawr ir Arglwydd,
Am ei gariad ai g'redigrwydd.

Gweddi

Gweddi cyn derbyn y cymmun.

ARglwydd graſſol r'hwn y roddaiſt,
Jeſu Griſt y mwya geraiſt,
Sôd yn [h] ranſwm dros ein beiau,
Ag yn ymborth i 'n eneidiau.

[h] *Bridwerih.*

Dyro râs i minnau 'n ſanctaidd,
Y'mbar'toi fel Chriſtion gweddaidd,
'Dderbyn Chriſt, trwy ffydd im calon,
I borthi f' enaid arno 'n union.

Carth fy meddwl am cydwybod,
Golch fi'n llwyr oddiwrth fy mhechod,
Gwna fi'n lleſtr glân i dderbyn,
Chriſt ym calon, yn y cymmun.

Cryfha fy ffydd, amlha fyng obaith,
Ennyn ynof gariad perffaith,
Sancteiddia 'r corph cyfriwydda 'r enaid,
I dderbyn Chriſt y bwyd bendigaid.

Cod fyng halon cuwch ar nefoedd,
Lle mae Chriſt, yr hwn am prynodd,
Pâr im henaid borthi arno,
A thrwy ffydd, gael grym oddiwrtho.

Pâr im gredu fod im bardwn,
Am fy' mai er mwyn êi † baſſiwn,
A rhan hefyd oi holl ddoniau,
Y bwrcaſſod, trwy loes angau.

† *Ddioddefaint.*

[h] *Heb ballu.* Pâr im gredu y daw i drigo,
Yn fyng halon byth [h] heb ffaelio
Ag na 'medu ei ſanctaidd ysbryd,
Nes fy nwyn ir nefoedd hyfryd.

1 *Cor.* 6. 19. Nâd gan hynny i mi nyrddo,
Y deml ſanctaidd lle mae 'n trigo,
Nag halogy byth mom lleſter,
Ond i gadw 'n lân bôb amſer.

Pâr im hefyd i glodfori,
Nôs a dydd ar eitha 'om gallu,
Ai fendithio 'n brydd bôb amſer,
Am yr ymborth ſy 'n ei ſwpper.

Cyngor i bob Penteulu i lywodraethu ei dy yn dduwiol.

OS mynni fôd yn ddyn i Dduw,
Yn Griſtion ſanctaidd tra fech byw,
Gwna dy dy, yn Eglwys fechan,
Ath deulu 'n dylwyth Duw ei hunan.

Gwna dŷ dy yn Deml gyſſon,
Gwna dy dylwyth fel Angylion,
Yn ei graddau o bôb galwad,
I waſnaethu Duw yn ddifrad.

Gwna dy dy yn Deml ſanctaidd,
I addoli Duw yn weddaidd,
Gan bob enaid a fo ynddo,
Forau a hwyr, yn ddi-ddyffygio.

Dewis

Dewis † fain o bobol raſſôl,
Gwedi * ſquario ei gîd wrth reol,
Yn byw 'n ſanctaidd, ag yn gymmwys,
I [b] adeilio dy lân Eglwys.

† *Neuſeini.*
* *Naddu.*
[b] *Adeiladu.*

Nâd vn maen anghymwys yn ddi,
Nâg vn drwg-ddyn ddyfod iddi,
Nid rhai aflan, ond rhai cymwys,
Y fyn *Duw* yn fâin iw Eglwys.

Tro 'r maen aflan oll oddiwrthyd,
Ni fyn *Duw* 'r faeth faeni ſarnllyd,
Ty i Griſt, nid ty i Gythrel,
Y fydd d' Eglwys di ath demel.

[b] Ffittiach ydiw i bobol aflan,
Fod yn fain i gorlan Satan,
Ag yn danwydd vffern driſt,
Nag yn fain i Eglwys Griſt.

[b] *Neu Cymwyſach.*

Maen anghymwys, maen afluniaidd,
Sy 'n anffyrfio Te[illegible] griaidd,
Dyn anneddfol, dyn aneſmwyth,
A bair anglod ith hôll dylwyth.

[b] *Hawddgar?*

Na ddod glogfaen câs anghymwys,
Heb ei † ſquario yn dy Eglwys,
Ag na dderbyn ith dy deddfol,
Rai digrefydd, at rai graſſol.

† *Ne naddu.*

Ni wna meini câs anghymwys,
Ond diwreiddio † gwelydd *D'* eglwys.
Nar rhai aflan, drwg, di-grefydd,
Ond troi ith *Dy* ai dor i fynydd,

† *Murian.*

[h] *Heb ballu.* Pâr im gredu y daw i drigo,
Yn fyng halon byth [h] heb ffaelio
Ag na 'medu ei ſanctaidd ysbryd,
Nes fy nwyn ir nefoedd hyfryd.

1 *Cor.* 6. 19. Nâd gan hynny i mi nyrddo,
Y deml ſanctaidd lle mae 'n trigo,
Nag halogy byth mom lleſter,
Ond i gadw 'n lân bôb amſer.

Pâr im hefyd i glodfori,
Nôs a dydd ar eitha 'om gallu,
Ai fendithio 'n brydd bôb amſer,
Am yr ymborth ſy 'n ei ſwpper.

Cyngor i bob Penteulu i lywodraethu ei dy yn dduwiol.

OS mynni fôd yn ddyn i Dduw,
Yn Griſtion ſanctaidd tra fech byw,
Gwna dy dy, yn Eglwys fechan,
Ath deulu 'n dylwyth Duw ei hunan.

Gwna dŷ dy yn Deml gyſſon,
Gwna dy dylwyth fel Angylion,
Yn ei gradcau o bôb galwad,
I waſnaethu Duw yn ddifrad.

Gwna dy dy yn Deml ſanctaidd,
I addoli Duw yn weddaidd,
Gan bob enaid a fo ynddo,
Forau a hwyr, yn ddi-ddyffygio.

Dewir

Dewis † faîn o bobol raſſôl, † *Neuſeini.*
Gwedi * ſquario ei gîd wrth reol, * *Naddu.*
Yn byw 'n ſanctaidd, ag yn gymmwys,
I [b] adeilio dy lân Eglwys. [b] *Adeiladu.*

Nâd vn maen anghymwys yn ddi,
Nâg vn drwg-ddyn ddyfod iddi,
Nid rhai aflan, ond rhai cymwys,
Y fyn *Duw* yn fâin iw Eglwys.

Tro 'r maen aflan oll oddiwrthyd,
Ni fyn *Duw* 'r faeth faeni ſarnllyd,
Ty i Griſt, nid ty i Gythrel,
Y fydd d' Eglwys di ath demel.

† Ffittiach ydiw i bobol aflan, [b] Neu Cymwyſach.
Fod yn fain i gorlan Satan,
Ag yn danwydd vffern driſt,
Nag yn fain i Eglwys Griſt.

Maen anghymwys, maen afluniaidd,
Sy 'n anffyrfio [illegible] griaidd, [b] Hawddgar.
Dyn anneddfol, dyn aneſmwyth,
A bair anglod ith hoſt dylwyth.

Na ddod glogfaen câs anghymwys,
Heb ei † ſquario yn dy Eglwys, † *Ne naddu.*
Ag na dderbyn ith dy deddfol,
Rai digrefydd, ac rai graſſol.

Ni wna meini câs anghymwys,
Ond diwreiddio † gwelydd *D'*eglwys. † *Murian.*
Nar rhai aflan, drwg, di-grefydd,
Ond troi ith *Dy* ai dor i fynydd,

Gyrr yr aflan ffwrdd oth Deulu,
Cyn y ceisiech Grist ith llettu,
† Ni ddaw Christ ir lle amherffaith,
Nes troi 'n gynta 'r aflan ymmaith.

† Er bod Christ yn dyfod at yr annuwiol iw troi hwnt pan font yn ei Hannuwioldeb, etto nid yw ef yn dyfod iw cyssuro hwynt, nes iddo ei Sancteiddio hwynt, Joan 14. 21.

Byth ni chytfydd mewn un Demel,
Wir Blant Duw a phlant y Cythrel,
Mwy nar gwenyn bach ar mwg,
Mor ysbryd glân ar ysbryd drwg.

2 *Cor.* 6. 14.

Ni thrig Brenin lle bo môch,
Brwnt ei buchedd, gwaeth ei rhôch,
Ni thrig Christ ai ysbryd gwiwlan,
Yn yr un tŷ ar rhai aflan.

Os bydd ith dŷ di rai digrefydd,
Meddwon, marllyd, ag anyfydd,
Tro hwy maies, fel Dafad glafrllyd,
Rhag it Clafrio 'r faint sydd gennyd.

Gen. 21. 9, 10, 11, 12.

Fel y bwriodd *Abram, Ismael,*
Ffwrdd oi dy, am chwareu 'r* Rhebel,
Felly bwrw dithau 'r aflan,
Ffwrdd o fysc dy Dylwyth allan.

h New 'r Gwrthryfelgar ddyn

Ni adaweu *Dafydd* Frenin,
Wâs annuwiol yn ei gegin,
Na âd dithau ddrwg weithredwr,
Yn dy † blâs, nag yn dy barlwr.

Psal. 101. 7.

h Neuadd-dy.

Vn gwas aflan a bair anair,
I lawerodd o rai diwair,
Nad gan hynny 'r aflan orphwys,
Yn dy dŷ nag yn dy Eglwys.

Myn rhai duwiol ith wasnaethu,
Os dedwyddwch a chwenychu,
Duw fendithia waith y duwiol,
Pan ddel aflwydd ir anneddfol.

Gwas fel *Joseph* Duwiol gair-wir,
Y dynn fendith ar dy ei feistir,
Ond y drwg-ddyn megis *Achan*,
All [h] andwyo 'r Ty ar Gorlan.

Jos. 7. 25.
[h] Anasu, neu anrheithio.

Os bydd gwâs crefyddol gennyd,
Duw fendithia dy holl olud,
Fel y gwnaeth ef er mwyn [o] Jago,
I holl olud *Laban* lwyddo.

[o] *Jacob.*
Gen. 30. 30.

Gwell gwâs duwiol, llariad, llonydd,
A dynn llwyddiant ar dy faesydd,
Nar digrefydd gorau gaffech,
A dynn aflydd ar y feddech.

Gwell y llwydda gorchwyl gwâs,
Diddrwg, llariaidd, llawn o râs,
Nag y llwydda gwaith anneddfol,
Gwâs digrefydd, grymmus, graddol.

F'all gwasnaethwr doeth crefyddol,
Droi ei feistir' fod yn ddeddfol,
Fal y dichon gwraig y Pagan,
Droi ei gwr yn Gristion gwiwlan.

1 *Pet.* 3. 1, 2
* Digrefydd.

Gyrr yr aflan ffwrdd oth Deulu,
Cyn y ceiſiech Griſt ith llettu,
†Er bod Chriſt yn dyfod at yr annuwiol iw troi hwnt pan
† Ni ddaw Chriſt ir lle amherffaith,
Nes troi 'n gynta 'r aflan ymmaith.

font yn ei Hannuwioldeb, etto nid yw ef yn dyfod iw cyſſuro hwynt, nes iddo ei Sanctleiddio hwynt, Joan 14. 21.

Byth ni chytfydd mewn un Demel,
2 Cor. 6. 14. Wir Blant Duw a phlant y Cythrel,
Mwy nar gwenyn bach ar mwg,
Mor ysbryd glân ar ysbryd drwg.

Ni thrig Brenin lle bo môch,
Brwnt ei buchedd, gwaeth ei rhôch,
Ni thrig Chriſt ai ysbryd gwiwlan,
Yn yr un tŷ ar rhai aflan.

Os bydd ith dŷ di rai digrefydd,
Meddwon, marllyd, ag anvfydd,
Tro hwy maies, fel D[illegible] gafrllyd,
Rhag it Clafrio 'r faint [illegible]d gennyd.

Gen. 21. 9, 10, 11, 12. Fel y bwriodd *Abram, Iſmael,*
Ffwrdd oi dy, am chwareu 'r †Rhebel,
† *New 'r Gwrthryfelgar ddyn* Felly bwrw dithau 'r aflan,
Ffwrdd o fyſc dy Dylwyth allan.

Ni adaweu *Dafydd* Frenin,
Pſal. 101. 7. Wâs annuwiol yn ei gegin,
Na âd dithau ddrwg weithredwr,
† *Neuadd-dy.* Yn dy † blâs, nag yn dy barlwr.

Vn gwas aflan a bair anair,
I lawerodd o rai diwair,
Nad gan hynny 'r aflan orphwys,
Yn dy dŷ nag yn dy Eglwys.

Myn rhai duwiol ith wasnaethu,
Os dedwyddwch a chwenychu,
Duw fendithia waith y duwiol,
Pan ddel aflwydd ir anneddfol.

Gwas fel *Joseph* Duwiol gair-wir,
Y dynn fendith ar dy ei feistir,
Ond y drwg-ddyn megis *Achan*,
All [h] andwyo 'r Ty ar Gorlan.

Jos. 7. 15.
[h] Anasu, neu antheithio.

Os bydd gwâs crefyddol gennyd,
Duw fendithia dy holl olud,
Fel y gwnaeth ef er mwyn [o] Jago,
I holl olud *Laban* lwyddo.

[o] *Jacob.*
Gen. 30. 30.

Gwell gwâs duwiol, llariad, llonydd,
A dynn llwyddiant ar dy faesydd,
Nar digrefydd gorau gaffech,
A dynn aflydd ar y feddech.

Gwell y llwydda gorchwyl gwâs,
Diddrwg, llariaidd, llawn o râs,
Nag y llwydda gwaith anneddfol,
Gwâs digrefydd, grymmus, graddol.

F'all gwasnaethwr doeth crefyddol,
Droi ei feistir' fod yn ddeddfol,
Fal y dichon gwraig y Pagan,
Droi ei gwr yn Gristion gwiwlan.

1 *Pet.* 3. 1, 2
* *Digrêd.*

Oni cheiſi bobol ddeddfol,
Ith waſnaethu yn grefyddol,
Byth ni bydd dy dŷ yn Demel,
Ond yn wâl a glwth ir Cythrel.

Nid wyd nes er gwiſion Cryſion,
I gyflawni dy orchwylion,
Oni byddant hefyd (Clyw)
Grŷf i gwpla gorchwyl Duw.

Na fynn un ith Dŷ ath Drigfa,
Nes bô o Deulu 'r ffydd yn gynta,
Nag un gwâs, tra fyddech byw
Nes bo 'n gynta 'n was i *Dduw*.

Ni fynn Eglwys *Duw* it dderbyn,
Twrc na *Phagan*, itti 'r Cymmum,
Na fyn dithau yn dy Deulu,
Rai digrefydd ith waſnaethu.

Ni bydd gwas digrefydd, cywir,
Nag ir Arglwydd Dduw nai feiſtir,
Can 's arferol ir fath ddryg-was,
Werthu ei feiſtir megis Suddas.

Cais gan hynny bobol ſanctaidd,
Pobol dduwiol, pobol weddaidd,
Ith waſnaethu tra fech byw,
Os gwnai dy *Dy*, en *Eglwys Duw*.

Bydd dy hunan yn oleuni,
† *Siampl.* An yn † batrwm o ddaioni,
Ith holl bobol mewn ſancteiddrwydd,
Glendid buchedd, a goneſtrwydd.

A rho ſiampleu da iw dilin,
Yn y neuadd, yn y gegin,
Mewn gair, gweithred, ag ymddygiad,
I bob rhai ſo 'n diſgwyl arnad,

Rhodia gida Duw fel *Enoch*,
Bydd bob amſer yn [h] wagelog.
Coſia, fod Duw a ſaith lygad,
Ym mhob man yn diſgwyl arnad.

[h] *Gochelgar.*

Gwachel ddywedyd dim nai wneuthur.
Ond y fytho tra chymmeſſur,
O flaen Duw, a chroes y farchnad,
A phar gofio hyn yn waſtad.

Bydd mor ſobr, bydd mor ſanctaidd,
Byd mor gynnil, bydd mor weddaidd,
Bydd mor ddeddfol, bydd mor gymmwys,
Yn dy Dy ag yn dy Eglwys.

Y mae dyled ar Benteulu, *Gen.* 18.19.
Ddyſgu iw dylwyth wir grefyddu, *Deut.* 6.6,7
'Nabod Duw, a chadw ei ddeddfau,
Credu yn Ghriſt, ai' ddoli yn ddiau.

Fel y dyſcau *Abram* ebrwydd,
Bawb oi dy, i ofni 'r Arglwydd,
Felly dyſc dy blant ath Deulu,
I' nabod Duw, ai wir waſnaethu.

Dyſc dy blant, a dyſc dy bobol,
I wir nabod ei Tâd nefol,
Ar iachawdwr a ddanfonwys,
Dyma 'r ffordd ir nef yn gymmwys.

Planna gyfraith Dduw 'n waſtadol,
Yng halonnau pawb oth bobol,
Sonia am danynt hwyr a boreu,
Y mewn, y maes, wrth rodio ag eiſteu,

Duw ſy 'n erchi 'r Tadau ddangos,
Deut. 6. 6, 7. 8. Deddfau 'r Arglwydd iw hôl blantos,
Ai rhoi 'n laſiau ar ei dillad,
Er mwyn Cofio gair Dnw 'n waſtad.

Darllain Bennod or ſcrythyrau,
Ith holl dylwyth nos a barau,
[h] Ail adrodd. Pâr i bawb [h] repetio allont,
Iac. 1. 22. A byw 'n ôl y wers y ddyſgont.

Bydd reolwr, bydd offeiriad,
Bydd gynghorwr, bydd yn vnad,
Ar dy dy, ag ar dy bobol,
I reoli pawb wrth reol.

Bydd offeiriad iw cyfrwyddo,
Bydd gynghorwr iw rhybuddio,
Ag i draethu 'r fengil iddynt,
Ag i brudd weddio droſtynt.

Bydd reolwr i rybuddio,
Ag i gosbi 'r rhai droſeddo,
Ag i beri pawb oth bobol,
Fyw 'n griſtnogaidd ag yn foeſol.

Bydd di farnwr i gyfrannu,
Vnion farn, rhwng pawb oth deulu,
I roi tâl ir da, ar duwiol,
A dialeu ir anneddfol.

Gwna

Gwna di gyfraith gyſiawn gymmwys,
I reoli 'th Dy a'th Eglwys,
Pâr ith bobol yn ddiragraith,
Fyw yn gymmwys wrth y gyfraith.

Dyſc i bawb yn gynta ei dyled,
Dangos b'wedd y dylent fyned,
Gwedi dyſcu 'r gyfraith groew,
Pâr ir wialen beri ei chadw.

Bydd ath llaw, bydd ath lygad,
Yn llwyr ddiſgwyl ar ei ymddygiad,
Nâd i neb, ar air na gweithred,
Droi ar draws, heb gerydd caled.

Pâr i bawb oth dy ddiſcleirio,
Megis Seren yn goleuo,
Yn rhoi llewyrch, dyſc, ag vrddas,
I bob rhai ſo 'n trigo o gwmpas.

Pâr ith Dylwyth di ragori,
Mewn duwioldeb a daioni,
Fel 'r oedd Tylwyth Noe dduwiola,
Yn rhagori 'r holl fyd cynta.

Pâr ith wraig fod megis ſeren,
Siriol, ſanctaidd, lonydd, lawen,
Yn Eſampl o Sancteiddrwydd,
Mewn gair, gweithred, a goneſtrwydd.

Pâr ith holl blant fod yn foeſol,
Yn griſtnogaidd ag yn raſſol, Fe. 35. 6.
Yn ymoſtwng iw rhieni,
Fel plant Rechab yn 'r yſtori.

Par

Par ith Dylwyth fod yn ffyddlon,
Philem. Megis Tylwyth Ty *Philemon*,
2 Adnod. 'Rhwn y waneth ei Dy yn Eglwys,
Hwn, mor ſanctaidd y rheolwys.

Par ith bobol fyw mor gymmwys,
Yn dy Dy, ag yn dy Eglwys,
Ag mor ſanctaidd ymm bob Cornel,
A pha baent ynghorph y Demel.

Nad hwy iddangos gwaeth gynheddfeu,
Nad hwy wneuthur fryntach gaſtieu,
Yn y Ty nag yn yr Eglwys,
Ond par iddynt fyw yn gymmwys.

Nad hwy dorri un gorchmmyn,
Or rhai lleia' heb ei gwrafyn,
Nad hwy ddilin un drwg arfer,
Heb ei Cyffro i wella ar fyrder.

Dihar. 26. 3 Nad i fawr na bychan dyngu,
Dihar. 23. Enw 'r Arglwydd mawr nai gablu,
13, 14. Na dibriſſio gwaed y Cymmod,
& 13. 24. Heb roi dial am ei bechod.

[h] *Dreulio.* Nad hwy [h] droelo 'r Saboth ſanctaidd,
Mewn oferedd anghriſtnogaidd,
[o] *Cyfeillach ofer, neu ſgafn.* Nag mewn [o] gloddeſt, a phibiaeth,
Heb roi union gosbedigaeth.

Nad un wrando 'r gair yn ofer,
Heb ei ddilin gwedi clywer,
Ai ail gnoi, a ſõn am dano,
A byw 'n ol y wers y ddyſgo.

Nad

Nad un fynd y nos i gyſgu,
Nes * penlinio wrth ei welu,
Ag addoli *Duw* yn gynta,
Cyn y rhoddo iw gorph eſmwythdra.

* *Mynet ar ei lin.*

Nad un fyn'd y borau allan,
At un gorchwyl mawr na bychan,
Nes addoli *Duw* 'n ei ſtafell,
Ar ei ddaulin heb ei gymmell.

Nâd un daro ei law ar Arad,
Nag ar orchwyl o un galwad,
Nes y Cotto ei law yn gynta,
Am gael Cymmorth Duw Gorucha.

Nâd un fyned i ſiwrneia,
Nag i forio nag i [† ffeira,
Nes ymbilio 'n daer a'r Arglwydd,
I ddwyn adref, yn ddi-dramgwydd.

† *Marchnata.*

Nâd un arfer megis mochyn,
Fwyta ei fwyd a llanw ei [h] growyn,
Nes bendithio 'r bwyd yn gynta,
A chydnabod *Duw* gorucha.

[h] *Nen ei fol.*

Nâd un godi megis nifel,
Gwedi llanw ei fola, ai fottel,
Heb rhoi diolch prudd a moliant,
Ir Tâd nefol, am ei porthiant.

Nâd fôd un oth *Deulu* 'n eiſieu,
Ar waſanaeth, nôs na boreu,
Wrth waſnaeth *Duw*, bydd [t] garccus,
Nas gwaſnaetho neb ê'n 'ſceulus.

[t] *Gofalus.*

Nad

Nad hwy arfer geirieu lloerig,
Nag ymadrodd brwnt, llygredig,
Senn, na rheg, na llw, nag *enllib*,
Ffrwmp, na ffroſt, na dim cyffelyb.

Dyſc dy blant, a rhwym dy bobol,
I arferu geiriau graſſol,
Geiriau 'baro maeth, a chyſſur,
Gras ag vrddas, ir gwrandawyr.

Nad hwy arfer caſtieu bryntion,
Nad hwy watwar popol wirion,
Nad hwy gablu rhai anaſus,
Na bychanu 'r tlawd gofidus.

Nad hwy chwiffio yn y Seler,
Nad hwy feddwi ar vn amſer,
Nad hwy [h] ſugno mwg y ddalen,
Sydd yn ſpelio 'r bol ar Cefen.

[h] Sef, par iddynt wagbyd Gormodedd or Tobacco.

1 *Cor.* 11. 14. Nad hwy hoffi † ffaſſiwn anllad,
† Gwedd. Ar ei gwallt nag ar ei dillad,
Par i bob vn fynd yn weddaidd.
Fynd yn gryno ag yn griaidd.

Ar y Saboth nad hwy ir Pebill,
Lle mae 'r deillion yn ymgynnill,
[*] Gwel beth a ddywedir yn y ſeithfed ddalen ynghylch gwrando'r gair mewn plwyfeu eràill, ond fydd pregeth yn dy plwyf dy hun. *Nag i dramwy ir Tafarnau,*
Lle mae 'r Diawl yn cadw ei wiliau.
Dos ith [*] Eglwys blwyf y Sulian,
Ath holl Dylwyth wrth dy Sodlau,
I Addoli Duw 'n gyhoeddus,
Gida 'r dyrfa yn ddiſcaelus.

Nad

Nad ith dylwyth drigo gartreu,
Amſer gosber ar y Sulieu,
Nad hwy [h] loetran ar y Saboth,
Sawl y [o] cwhario, [s] chwarien drannoeth.

[h] Segyru gwa- eſceuluſo ad- doliad Duw.
[o] Chwareuo- [s] Ond gwag- lent chwariae- thau pecha- durus.

Na ddôd ormod waieth aneſmwyth,
Ddŷddiau 'r wythnos ar dy dylwyth,
[h] Llwa ymbell awr yn llawen,
Ir diffygiol godi ei gefen.

[h] Neu lwſia caniattâ.

Ar y Saboth nâd hwy 'n ſegur,
Pâr i bob un chwilio 'r ſcruthur,
Ag i weithio gwaith Duw 'n eſcud,
O flaen un gwaith a ſo gennyd.

Exod. 20. 8.

Dyſc dy dylwyth ar y Suliau,
Bôb yn un i ganu Pſalmu,
Ag [h] ymbuncio 'n [o] llonn ai gîlidd,
Am air Duw a phyngcia crefydd.

[h] Neu ymreſ- ymmu.
[o] Llawen.

Ar bôb Cinnio ar bôb Swpper,
Pâr i ryw un ddarllain [h] Chapter,
I roi ymborth i bob Enaid,
Panfo 'r Corph yn Cael ei gyfraid.

[h] Pennod

Nad dy Dŷ, na hwyr, na borau,
Heb waſanaeth a gweddiau,
Gwell ith dylwyth fôd heb ſwpper,
Tra fo'nt byw, na bod heb oſper.

Nâd ith Eglwys fôd un amſer,
Heb waſanaeth pryd a goſper,
Nag heb [o] Aberth hwyr a borau,
Ir Tad nefol am ei ddoniau.

[o] Sef Aberth ſoliant.

Nad

Nâd vn Gornel a fo ynddi,
Eglwbo. Heb ei † ddyſcib o bôb bryntni,
Ar ddiſcybell o ddifeitwch,
Nes cael ffafar Duw ai heddwch.

Golch ei llawr a halltion ddagrau,
** Murian.* Trwſſia ei * gwelydd a rhinweddau,
Nâd ei hallor heb dân arni.
Ag aroglau mawl a gweddi.

Cais dy hunan chwareu 'r ffeiriad,
Galw ar Enw Duw yn waſtad,
Pâr ith bobol gyd-fyfyrio,
Gida thi trech yn gweddio.

† Gofalus. Pôb penteulu † Carccus, cymmwys,
Ddylae fôd fel gwr or Eglwys,
Yn Cynghori, yn rhybuddio,
Pawb oi dy, yn orau ag allo.

Ar fath drefen ſy 'n yr Eglwys,
Yn rheoli pawb yn gymmwys,
Ddylae fôd yn 'nhû, pob Chriſtion,
I reoli 'i Ty, ar dynnion.

Goſſod vn neu ddau oth deulu,
Fel wardeiniaid ith gyd-helpu,
Gadw 'th bobol oll wrth drefen;
Ai rheoli yn dy abſen.

Rhaid yw diſgwyl at arſetion,
Ag ymddygiad pawb oth ddynion,
Ag ar lwybrau 'rhai ſy 'n pechu,
Fel y gallech ei ceryddu.

Nâd

Nâd un drwg-ddyn heb ei gosbi,
Yn ôl meſſur ei ddrygioni
Rhag i arall bechu fwy, fwy,
Am it ffafro 'r *anghym'radwy.*

Dyro rybydd ir Troſſeddwr.
Dair gwaith, pedair, i wella ei gyflwr,
Gyn ei daflu ffwrdd or gorlan,
Oni wella, tro fe allan.

O bydd meddwon, na bo ſobor,
Os bydd [h] drel na dderbyn gyngor,
Un digred na charo grefydd,
Tro hwy maes yn ol cael rhybydd,

[h] *Dyn diſtadl brwnt anfoeſol.*

Os bydd morwyn yn [°] ſcoldies,
Ag heb berchi *Sara* ei meiſtres,
Bwrw *Hagar* or drws allan,
Gâd ir feiſtres gael ei hamcan.

[°] *Tu-boi tafod drwg. Gen.* 16.

Nâd ith *ddynion* fod yn ſegur,
Rho ryw [h] daſc i bawb i wneuthur,
Mneth diffrwythder, mamaeth gwradwydd,
Yw cyd-ddwyn a [°] *ſegurl ydrwydd.*

[h] *Or chwyl. Preg.* 10. 18.
[°] *Seguryd.*

Myn wel'd pawb oth blant ath deulu,
Yn mynd mewn pryd, bob nos i gyſgu.
Arfer ddrwg yw gadel gweiſion,
Fynd i gyſgu pan y mynnon.

Pan boi 'n amſer mynd i gyſgu,
Cais gan Ghriſt fenditio 'th deulu,
A bod arnynt oll yn geidwad,
Gwedyn cymmer di dy gennad.

A rho rybydd ith holl bobol,
† *Parchedig* Alw ar Dduw, 'n † ddefoſionol,
gresyddol. Fawr a bach, ar ben ei gliniau,
* *Gwelan.* Cyn ir elont iw * gwelyau.

Ag rhag ofon i Dduw gyrchu,
Rhai oi Cwſg i fynd iw barnu,
Par i bob un lwyr ymgweirio,
Fynd o flaen Duw cyn y cyſgo.

Os yn llynn y llywodraethu,
Dy holl dylwyth ath holl lettu,
Duw fendithia 'th dy, ath dylwyth,
Ag ach gwna chwi oll yn eſmwyth.

Ioan 14.23. Chriſt a Breſſwyl yn dy demel,
Chriſt ath wrendy yn dy drafel,
Chriſt ath dderbyn oth lan Eglwys,
1 *Sam.* 2.30 Ar dy ddiwedd i Baradwys.

Am ddiwedd y byd.

PAwb ſyn chwennych diſgu 'r pryd,
Y daw Chriſt i farnu 'r byd,
Rheitiach yw, i bob rhai ddiſgu,
Ymbartoi Cyn mynd iw barnu.

Ffol o beth i feibion dynyon,
Geiſio gwybod mwy na 'Angylion,
A deallu wrth draws amcan,
Ddirgel gynghor Duw ei hunan.

Nid

Nid oes dyn na Diawl nag Angel,
All deallu dim ôi gwnſel,
Nar holl fyd yn abal * daclo,
Un cyfrinach a fo gantho.

Ofer yw i neb chwenychu,
'Nabod dim' fo Duw 'n eige'u,
A mynegi wrth draws amcan,
Beth * nas gwyddeu Chriſt ei hunan.

Dyſc gan Ghriſt y pethu hyſpyſſodd,
Na chais wybod dim. y gelodd,
I ni perthyn a ddadguddi odd,
I Dduw r' cwbwl âs my neg odd.

Na chais wybod tra fech byw,
Ddim o ddirgel bethau Duw,
Ag os ceiſi mae 'n ddiogel,
Boen a chwilydd am dy drafel.

Y mae 'r n ôr yn koddi llawer,
Sydd yn chewnych gweld ei dyfnder,
Ar haul wen yn dallu llygaid,
Pawb edrycho arni 'n damb. id.

Dydd y farn ſydd * ſiwr i ddyfod,
Y p: id nid oes ond Duw 'n ei wybod,
Ffol yw 'r dyn y 'geiſio * ddrogan,
Y dydd, nas gwyr ond Duw ei hunan.

Dyweded pawb ei dewis chwedel,
Nid oes dyn, na Diawl, nag Angel,
Wyr y dydd, nar awr, nar ſlwyddyn
Y daw Chriſt i farnu arnyn.

* Datgloſ.

* Seſſelyr oedd eſyn ddyn. Mar. 13. 32.

Deut. 29. 28.

* Siccir.
* Dar ogan, prophwydo. Mar. 13. 32. Mat. 25. 13.

Gwiliwch bawb a byddweh barod,
A diſgwyliwch nes ei ddyfod,
Mat. 25. 13. Ar y dydd ar awr nas gwypoch,
Y daw Chriſt yn ddirgel attoch.

Mar. 13. 3, 4. *Jago* a *Pheder* gynt ofynnodd,
* Ddercha ſu. I Griſt, cyn ei * ddercha ir nefoedd,
* Ddercha ſi ad. Athro, dangos cyn dy * ddercha,
I ni'r pryd ar dydd diweth?,

Chriſt attebau ei ddiſc blion,
Nid perthinas i blant dynion,
Actis i. 7. Wybod * Cwnſel y Gorucha,
* Cynghor. Am y dydd ar awr ddiweth?.

Mae Duw 'n cadw hynny 'n ddirgel,
Iddo ei hunan yn ddiogel,
Gwiliwin bawb a byddwch barod,
Nes y dêl, ni chaiff neb wybod.

Nid yw'r doethâ o blant dynion,
Nar anwyla' or Angylion,
Yn deallu hyn o Amſer,
* Gweglwch gredu chwdleu ofer.

Elias gynt medd rhai y ddywedeu,
Y parhau 'r byd, chwe mil o flyddeu,
Yn ôl hynny fe'i diwiddid,
Athrwy dân fe'i hadnewyddid.

a Gochelwch. Dwy fil heb vn Gyfraith * haychen,
b Agos, oddieithr ychydig. Dwy fil dan gyfreithau *Moeſen*,
Dwy fil dan Efengil *Jeſu*,
Os cae bara cyd a hynny.

Tair oês meddant ſydd ir byd,
Un heb gyfraith oll i gid,
Y llall dan drwm Iwyth gyfraith Foeſen,
Ar drydydd dan y ſengil lawen.

b Sefyn Scrifendig.

Y ddwy oes gynta aethont heibio,
Ar drydydd oes ſyn para etto,
Hyd pa hyd, y Peru weithian,
Nis gwyr neb ond Duw ei hunan.

Mil a chwechant aethont heibio,
Or oês hon, ag, ugain Cryno,
Fe all pawb wrth hynny wybod,
Nad oes fawr o hon heb ddarfod.

Pawb or doethion y gytuna,
Mae byrra oês yw'r oes ddiwetha,
Os er mwyn y detholodig,
Hi fydd byrrach nid ychydig.

Ifan alwe 'r oes hon ymma,
Yn ei ddyddiau, 'r oes ddiwetha,
Os diwetha 'ramſer hynny,
Mae hi 'n awr, ymron rerfynu.

1 Joan. 2. 18.

Diwedd pob peth oedd yn neſſu,
Pan oedd *Peder* yn pregethu;
Nid oes lûn nad diwy 'r diwedd,
'Nawr wrh hynny, 'n agos ryfedd.

1 Pet. 4. 7.

Yn amſer *Paul* yr oedd gan mwya',
Yr oes, ar dydd, ar awr ddiwedda,
Y rowan yn ein hamſer ninnau,
Mae 'r diwetha' or mynudau.

Y byd ſy gwedi mynd yn glyirchyn,
Ag yn Grippul medd Saint *A'wſtin*,
Y mae'n Cerdded ar ffynn Baglau,
Nid oes nemmor iddo o ddyddiau.

Mat.25.13. Gwiliwn bawb a byddwn barod,
Mae'r dydd mawr yn agos dyfod,
Mae medd Chriſt ymron y dryſſeu,
Trwſſiwn bob rhai ein Lu ernau.

* *Siccir.*
* *Anhyſpys, neu Anſiccir.*

* Certen yw y daw ar fyrder,
* Ancerteniol ydyw'r amſer,
Pwy cyn gynted nis gwyr vn dyn,
Byddwn bob awr, ar ein * rofyn.

* *Sef yn Eglur ymbaratoi, megis rhai ar gychwyn i gyfarfod Criſt.*

Nid oes dyn medd Chriſt ei hunan,
Wyr y dydd nar awr yn * gyngan,
Nag vn Angel detholedig,
Na neb ond y Tad yn vnig.

Mynegi.

Ofer yw gan hynny i ddynion,
Geiſio * maneg yr amſeron,
Y mae 'r Tad, iw cadw yn gyfan
Yn dra dirgel iddo ei hunan.

Etto *Natier* Enwe'r ſlwyddyn,
Y gwna Duw ar bod peth derfyn,
Ag y bydd y ſlwyddyn hynny,
Cyn mil ſaith cant o oed Jeſu.

Dweded pawb ei dewis chwedel,
Nid oes dyn na Diawl nag Angel,
Wyr yr awr, nar dydd, nar ſlwyddyn,
Y gwna Duw ar bod peth derfyn.

Byddwn

Byddwn barod bawb gan hynny,
Edifarwn heno, heddu,
Ar y dydd, ar awr nas gwypom,
Y daw Chriſt yn ddirgel attom.

Fel na 'nabu ſerchog *Rachel*,
Moi * thymp nes mined ar ei thrafel, * *Amſer eſgori.*
Felly ni chaiff dyniôn 'nabod,
Dydd yr Arglwydd nes ei ddyfod.

Pan daeth amſer *Rachel* wiſci,
Ar ei phlentyn bâch eſcori,
F' orfu eſcori ar y bachgen,
Ar y ffordd dan fôn y dderwen.

Felly gorfydd ar y ddaiar,
Sy'n beichiogi er yn gynnar,
Gwympo 'i eſcor ar y meirw,
Pan ddel vdcorn Chriſti iw galw.

Fel y daeth y Tân ar * Brimſton, * *Brwnſtan.*
Yn ddiſwmyth am ben *Sodom*, *Luc.* 27.28,29,
Felly daw y *Dydd* diwedda, 30.
Pan bo 'r byd yn cyſcu 'n ſmala.

Ni wyr neb mor awr nar amſer,
Byddwn bôb awr, ar ein pryder, *Mat.* 25. 4.
An Luſernau yn ein dwylo,
Gidar merched call yn gwilio.

Mae 'r arwyddion gwedi cerdded,
Y ſynegodd Chriſt cyn * blaened, * *Ebyrtd.*
Ond bôd' chydig or Iddewon,
Etto heb gredu 'r ſengil dirion.

Fe ferthyrwyd y Poſtolion,
Mat.24.9. A mil miloedd or Chriſtnogion,
Act.12.2. Ym mlhaid y flydd, ar efengil,
Fe wyr hollgred hyn yn rhigil.

Fe ddiniſtrwyd holl *Caerſalem*,
Luc.19 43,44. Nid oes maen ar faen lle gwelem,
Mat.24.2. Hithau 'r Demel fawr y loſcwyd,
Ar Iddewon a walgarwyd.

Fe aeth y' fengil hygar, hyfryd.
Mat.24.14. Ar farch gwyn ar draws yr holl fyd,
Nid oes Cornel dan y netoedd,
Na bu 'r frengil ynddo 'n rhyw-fodd.

Mat.24.24. Nifer mawr o Griſtiau *Feilſtion*,
Yng-rhed ag angred y godaſſon,
a Dichell neu dwyll. A thrwy *a* hôcced Tad y celwydd,
Troeſont lawer i gamgre fydd.

Mat.24.6,7. Rhyfel blin rhwng Twrc a Chriſtion,
Y fu 'n ſynych iawn ni glywſor,
Son mawr ſydd am ryfel etto,
Rhoed Duw hedd ir ſawi ei caro.

Newyn mawr a thoſt ddrudaniaeth,
Y fu 'n llawer gwlad yſowaeth,
Haint, a Phlâ, , a chwarren waedlud,
Y fu 'n hwyr ar hyd yr holl-fyd.

Luc.22.12. Daiar grûn y fu or mwya'
Nes ſyrthio Temel fawr *Diana*,
A bwrw i lawr y Treſydd mawrion,
b arneddau. Tyrau, a cheſtyl, yn *b* garneddon.

Rhaul ecclipſodd or Tywylla,
Nes myndd dydd, yn nos gan mwya,
Ar môr mawr aeth dros y glannau
Boddodd miloedd o eneidiau. *Luc.* 21. 25.

Y mae *a Anghirſt* yntau 'n rochain,
Eryo's llawer dydd yn *Rufain*,
Ag yn *b* mwrddro 'r *Saint* heb orphwys,
Eiſiau alw e'u benn ir Eglwys. a *Sefy Pâb.* b *Neu yn lladd.*

Cariad perffaith yntau oerodd,
Ni châr mab mor Tâd ai magodd,
c Gwaudd a chewger ſy'n e ymſowtan,
Cas gan frawd ei frawd ei hunan. *Matt.* 24. 12. *Mar.* 13. 12. c *Merch ynghyfraith.* d *Mam yn-ghyfraith.*

Ffydd y *ſowaeth* ſyn mynd lei-lai,
Cred o grin- yd aeth in garrai,
Aſſia, Affric, Gwætiâ ffyddlon,
Sydd yrowan heb griſtnogion. *Luc.* 18. 8.

Nid oes yn or holl *ar wyddion*,
Ond dy *chewliad* yr *Iddewon*,
Na bont eiswys gwedi dyſod,
Gwilwn bawb a byddwn barod. f *Euſus.*

Y mae 'r Barnwr mawr yn chychwyn,
Ma e er's dyddiau ar ei roſyn,
Fe ddaw weithan yn dra * hoyw,
I roi barn arſyw a meirw. *Acts* 10. 42. * 1 *Theſ.* 4. 16. *Tacchus, heini.*

Mae ef gwedi hogi ei *gleddau*,
A golymmu ei holl *ſaethau*,
Mae ei *ſwa* yn ei annel,
Ag yn barod mynd i ryfel,

Moe fraich grymmus gwedi ei eſiyn,
Mae'i Angylion ar ei *rhofyn,
Fe ddaw fel y diliw tanllyd,
I roy barn ar bawb or hollfyd.

O meddyliwn ninnau am wiliad,
Ag am ddiſgwyl ei ddyfodiad,
A bod bawb an cyſri 'n barod,
Ag in dacclus cyn ei ddyfod.

Cofiwch Angau.

BYrr yw 'n hoes ag Ancertainniol,
Heddu 'n fyw, y ſoru 'n farwol,
Gynnau 'n Gawr, yn awr yn gelain,
Dymma gyflwr dyn ai ddamwain.

Ni bydd ymma am benn ennyd,
Un o honom heb ei ſymmud,
O meddyliwn am ein *ſhiwrnau*,
Heno os ſcatfydd rhaid ei dechrau.

Fel y rhed yr haul yr hwyr,
Fel y *troela 'r gannwyll gwyr,
Fel y ſyrthia 'r Rhoſſyn gwynn,
Fel y diſiydd tarth ar lynn.

Felly Troela, felly rhed,
Felly derfydd pobol grêd,
Felly diſſydd bywyd dyn,
Felly ſyrthiwn bob in yn.

Fel llong dan hwyl, fel * pôst dan sawd,
Fel saeth * at sarcc, fel Gwalch at ffawd,
Fel mwg ar wynt, fel llifar ddwr,
Y * Posta ymmaith einioes gwr.

Fel saeth y rhèd, fel Post y gyrr,
Fel Cwyr y Tawdd, fel iâ y tyrr,
Fel dail y syrth, fel gwellt y gwywa,
Fel Tarth y trig, fel Lamp y Troela.

Ni ddiflannwn fel y cyscod,
Ni lwyr doddwn fel y manod,
Ni * ddiharffwn, fel glaswelltyn,
Ni ddiffoddwn, fel yr Ewyn.

Ni cheir gweled mwy on hôl,
Nag ôl Neider ar y ddôl,
Neu ôl llong aeth dros y Tonnau,
Neu ôl saeth mewn Awyr denau.

O! gan hynny heddu, heno,
Moeswch i' ni bawb ymg'weirio,
Fynd ar ffrwst, a thynnu oddiyma,
Lle na chawn mor hir arhorsfa.

Mewn Tal o glai, yr ym yn trigo,
*Storom gronn y bair in syrthio,
Gwiliwn rhag ir Angau ein saethu,
A dryllio 'r wal, Tra fom yn Cysgu.

Fel y trewir pysc a thryser,
Fel y saethir * phesant diner,
Fel y torrir blodau 'r ardd,
Fel y lleddir * gweunidd hardd,

* Rh[illegible]
* Ne[illegible]
* Rh[illegible] frus.
Jac. 4. 14.
1 Pet. 1. 24.
* In gollwn [illegible] harddwch.
* [illegible]
* [illegible]
* [illegible]

Felly trewir dyn heb wybod,
Felly ſaethir yn ddiarfod,
Felly torrir gwchder dyn,
Felly in lleddir bob ynvn.

Brau yw'n cnawd, a bâch yw 'n cyflwr,
Gwann yw'n grym, a gwael yw'n cryfdwr,
Tippyn bâch o groes neu gerydd,
a) Fyw. All yn troi an torri i fynydd.

Gwrâch all ladd y Cawr a chogeil,
Blewyn bâch all tagu'r bugail,
Drâen ar draws all ladd yr hwſmon,
Duw mor ddinerth yw plant dynion.

Y gwann, y gwael, y dwl, y dall,
Y ladd y cryf, y gwymp y call,
Y gwr di-barch, y maen nid mawr,
Y ddryllia 'r caer, y ddifa 'r Cawr.

Beth yw dyn, wrth hyn, ond tarth,
b) Gwredwydd A mwg, a nywl, a gwellt, a gwarth,
A gwydyr crin, a rhew a rhoſſyn,
A ſten o bridd, a gwynt, ag ewyn.

Fel y cwymp holl ddail yr allt,
c) Curſia. Fel y croppia 'r gwelle 'n gwalt,
Fel y gwywo lili 'r maes,
Fel y tyrr y gwydyr glâs.

Felly gwywa, felly tyrr,
d) Y braw-dyr. Felly d craccia 'n bywyd byrr,
Felly croppir eineos dyn,
Felly ewmpwm bob ynvn.

Fel

Fel ty bugail ein ſymmudir,
Fel lten briddiyde in candrillir,
Fel dilledyn y darfyddwn,
Fel y llwydrew y diflannwn.

Nichawn aros mwy na 'n tadau,
Awn ir ffordd yr aethont hwyntau,
Rhaid i'n fynd i wneuthur cryfri,
Rhoi lle i eraill godi.

Nid oes lle in' aros ymma,
Ond dros ennyd i hafotta,
Gwedyn gorfydd ar bawb ſymmyd,
Fynd ir ffordd yr aeth yr holl-tyd.

Ymae'r angau glâs ai fwa,
Yn ein beirid ym mhôb tyrfa,
Nid oes yn dyn all ddihangyd,
Rhag ei tollt, ai faeth wenwynllyd.

Mae e'n ddirgel yn marchogaeth,
Ar farch gwâs ymmhob cenhedlaeth.
Nid oes dyn all diange rhagddo,
Hed ir wlad ar mann lle mynno.

Er bôd *Aſa'el* gynt na'r ewig,
Er bôd *Saul* tel eryr a ffrolig,
Er bôd *Jehu* 'n gynt nag yntau.
Niddiangodd yn rhag angau.

Er gwroled gwr oedd *Sampſon*,
Er orfu ildo ir angau digllon,
Mily gorfyd arnom ninnau,
Tyt fae ei gryfdwr yn ein breichiau.

Alexander y gwngcwerodd.
Yr holl fyd y ffordd y cerddodd,
* *Oruthafiaeth.* Angau gwedy 'r * conquest sceler,
Y gwngcwerodd *Alexander*.

Lladdodd angau bob cwngcwerwr,
Lladdodd *Galen* y physsygwr,
Lladdodd *Luc* y meddig gorau,
Pwy all ddiangc mwy rhag angau?

* *Satbru.* Fel y * damsing meirch Rhyfelwyr,
* *Math.* Dan ei traed bob * sort o filwyr,
Felly damsing angau diriaid,
Y Brenhinoedd fel begeriaid.

Lladdodd Angau *Abel* wirion,
Lladdodd Angau Sanctaidd *Aaron*,
Lladdod *Cain* a *Cham* Escymyn'
Nid ywr Angau 'n arbed vndyn.

* *Tywysog.* *Pharo* 'r * Prins, ag *Eli* 'r ffeiriad,
* *Uthelded.* *Isay* 'r Prophwyd, *Joel* yr vnad,
Noha yr * Patriarc, ar hen Dadau,
Y ddifethwyd gan yr Angau.

Fel n' arbedeu *Herod* greulon,
Ladd y bychain mwy nar mawrion,
Felly gwn nad arbed Angau,
Hen nag ifangc, mwy nag yntau.

Pe rhoid iddo Aur yn bynnau,
Mil o wledydd ai Coronau,
Ni chaed gantho Arbed bywyd,
Dyn dros Awr, pe rhoid yr hollfyd.

Ni chaiff neb mor * ympaid gantho,
Ir taer ymbil, na dymuno,
Mwy nag y Cae *Bilat* ddigllon,
Moi ddymuniad gan *Iddewon*,

Ni rydd Angau *Pan* y delo,
Awr, o, Amſer i, ni ymgweirio,
Nag vn rhybydd oi ddyfodiad,
Mwy nar Ci yn lladd y ddafad.

Ond felt llidir fe ddaw 'r Angau,
Yn ddiſymmwyth am ein penau,
Tro ni 'n Cyſcu yn ddiofon,
Fel *Philiſtiaid* am benn *Samſon*.

Os bydd diffig dim ir ſhiwrnau,
Oel ir lamd, na gwiſc ir Cefnau
Nichaer gan yr Angau melyn,
Aros i ni fynd i' mofyn.

Ond fel Brenin *Babel* ddi-as,
Yn Troi *Sidrac* * chwip ir ffwrnas,
Fe dry 'r Angau bawb y granffo,
Ir ffwrn briddlyd fel y caffo.

Fel y daw y lleidir * difiog,
Ganol nos am benn goludog,
Felly daw yr Angau 'n Cyrchu,
Yn ddiymgais tro ni yn Cyſcu.

Fel y teru gwr a thryfer
Byſc tro 'n gorphwys yn ddibryder,
Felle teru Angau ddwrnod,
Ar blant dynion mor amharod.

* Olew.

* Yn ebrwydd.

* Awchus am-yddus.

Nad

Fel na wyr y Glomm n dyner,
Nar pryd, nar mann y teru'r *a* flowler,
Felly 'n hôllawl ni wyr vn dyn,
Nar pryd nar modd y bydd ei derfyn.

Mewn vn ffordd yr im yn dywad,
Ir byd hwn dan wylo 'n irad,
A thrwy fil o ffyrdd heb *b* farcco,
Yr ym yn mynd y maes o hono.

Nid oes vn mann yn ddibryder,
Na ddaw'r Angau glâs ai dryfer,
I roi i' ni ddirgel ddyrnod.
Ymmhob mann: och! byddwn barod.

Gen. 4.8. Wrth droi'r defaid mewn lle dirgel,
Y daeth Angau ar draws *Abel*,
Gwachel dithau gael ei ddyrnod,
Wrth droi dauta dy nifeilod.

Ar y gefnffordd wrth ſhiwrneia.
Gen. 35.19. Y bu farw *Rachel* ſwyna,
Wrth ſhiwrneia gwchel dithau,
Rag cyfarfod ar glâs Angau.

Job 1. 13. Pan oedd holl blant *Job* yn gwledda,
Y daeth Angau ar ei gwartha,
c Siccrwydd. Ni ſ oes gwarant gennyd tithau,
Yn dy wledd rhag dyrnod Angau.

Holophernes y ſu farw,
Yn ei gwſc pan oedd eſ méddw,
Gwachel dithau yn dy fedd-dod,
Rhag i, Angau roi 'ti ddyrnod.

Baltb azar

Balthazar er maint oedd gantho, *Dan. 5. 30.*
Ysu farw wrth *a* garowsio, *a Tmysed*
Wrth garowsio gwachel dithau,
Od wyt gall rhag dyrnod angau.

Fe rows Angau anfad ddyrnod, *b Acts 12.23.*
Ar y faingc frenin *Herod*,
Ar y faingc y delae Farnwyr,
Gosio Angau mawr ei frwydyr.

Saethodd Angau saeth wenwyallyd, *c Bren 22. 34.*
Trwy gorph *Acab* yn ei gerbyd,
Yn dy gerbyd gwilia dithau,
Rhag dy daro a *Phiccell* Angau.

Fe ddaeth Angau megis mwrddrwr, *d Ileiddiad.*
Ar draws *Eglon* yn ei barlwr,
Gwachel dithau rhag ei biccell, *e Bran 3.21. Tra foch.*
e Trech yn gorphwys yn dy stafell.

Pan oedd *Dives* yn ei sidan, *f Bwydydd Luc. 16. 22.*
Ar f phâr foethus oll yn hedfan,
Fe ddaeth Angau ag ai lladdodd,
Gwachel dithau, balch ei wiscoedd.

Gwed'r Cerlyn adail llawer,
A chrynhoi dros hirefod amser,
Fe ddaeth Angau ag ai lladdodd,
Cyn cael profi'r pethau gasclodd. *Luc. 12. 20.*

Gwachel dithau'r g Cob, ar Cerlyn, *g Gwr gwladaidd cyforthog.*
Syn Crynhoi dros lawer blwyddyn.
Rhag ir Angau dy gyrhaeddyd,
Cin cael profi dim oth olud.

Nâst

Fe ddaeth Angau i drywanu,
Dau fab *Aron* wrth Aberthu,
Wrth yr Allor dylae'r fferiad
Ofni Angau ai ddyfodiad.

Pan oedd *Senacherib* y Brenin,
Yn y Demel ar ei ddaulin,
Fe ddaeth Angau ag ai lladdwys,
Ofnwch Angau yn yr Eglwys.

Fe rows Angau frath i *Zimri*,
Wrth gydorwedd gida *Chosby*,
Gwachel dithau wrth buteinia,
Rhag ir Angau gâs dy ddala.

* Nynn dy Lamp, a gwisc dy drwssiad,
Cin dêl Angau 'n Agos attad,
Gwna dy gownt ath gyfri'n barod,
Cin dy alw o flaen y Drindod.

Bydd di barod, heddu, heno,
Ag Oel ith lamp ath wisc yn * gyfrdo;
Fynd o flaen dy farnwr prydd,
Y foru, fe alle ydiw'r dydd.

Ni wyr *Peder*, ni wyr *Pawl*,
Ni wyr Angel, ni wyr Dlawl,
Ni wyr Planed; ni wyr dyn,
Na neb on hawr, ond Duw ei hun.

Rhyd ddydd, rhyd nos, yn glaf yn iach,
Ar fôr a thir, yn fawr yn fach.
Mewn Tre a gwlad, pawb byddwch barod,
Ni wys pwy wlad y cawn ni 'r dyrnod.

Gweithiwch bawb, Tro 'r dydd yn para,
Cyn Cotto 'r haul crynhowch y manna,
Derbyniwch ras, Tro *Duw* 'u ei gynnig,
Partowch eich rhaid cyn delo 'r diffig.

Cyn colli 'r [h] Gamp cyn delo 'r nos, [h] *Cor.* 9.24.
Cyn Torri 'r pren, cyn cwympo ir ffos,
Cyn cae y Porth, cyn mynd ir garn,
Cyn canu 'r Corn, cyn rhoddi 'r farn.

Rhed am y chwyth, gwna waîth dy *Dduw*,
Dwg ffrwyth yn [o] rhin or gorau ei ryw, [o] *Rhinweddol*
Dos chwhip ir wledd, ar farn, yn gyfrdo,
Cais dy gyfraid cyn ymado.

Cwyn a Chyngor Difes.

CLywch bawb gŵn a chyngor *Difes*,
Or fflam boeth ar danllyd ffwrnes, *Luc.* 16. 19.
I bum brydyr ai holl drassau, † *Hyd* [illegible]
Rhag ei dyfod Ile mae yntau. *wedd.*

O fy mrodyr clywch fi 'n traethu.
Fy holl gyflwr gwedi, 'ng-hladdu,
Fel y galloch ithau ddiangc,
Rhag y cyfriw boenau didrangc.

Mae arna 'i ddyled ich cynghori,
A rhoi rhybydd amlwg i chwi,
Rhag heb wybod i chwi ddywad,
Ir fath garchar di-ddychweliad.

A pha gwypech faint om trallod,
Am holl boen yn uffern iſſod,
Chwi wrandawech ar fyng eiriau,
Rhag ich dyfod ir fath boenau.

Gwn yn hysbys iawn pegwypech,
Faint om poen, am Cur, am gorthrech,
Na chymmerech dda ° Emerod',
Er ei goddef un diwrnod.

Och! ni dichon dyn nag Angel,
Adiodd gymmaint yw fyn' rhafel,
Yn y flam ar Tan uffernol,
Lle 'm poenydir yn dragywyddol.

Bum 'i gynt yn fawr fy rhyfig,
Yn y byd yn wr Arbennig,
Yn rheoli fal y mynnwn,
Ag yn gwneuthur faint wllyſſiwn.

Bum yng olwg llawer un,
Heb ofni Duw, heb berchi dyn,
Mwy nag ° Infidel neu Bagan,
Y udilynau ei † ffanſi hunan.

Och! mi dybiais trwy gam grefydd,
Na bawn marw yn dragywydd,
Ag o byddwn marw unwaith,
Na ddoe 'morol arnai 'r eilwaith.

Er bod *Moyſen*, ar *Prophwydi*,
Yn mynegi 'n amlwg im mi,
Fod fy Enaid yn anfarwol,
Ni wnawn bris oi geiriau graſſol.

Er

h Emprwr neu Bennaeth, ag ſydd a Brenhinoedd, neu dywyſogion tanò.

° Digred.
† Feddyſſryd.

Er ei bod yn dangos im mi,
Y gorfydde wneuthur cyfri,
Ger bron Duw am bob fileindra,
Nid ae hynny yn † fy-nghloppa.

† *Cloppa: coppa.*

'Nawr yn uffern rwi 'n cael dyſgu,
Mae gwir oeddent yn ei draethu,
A bod Enaid didrangc genni,
Yn y fflam yn gwneuthur cifri.

Tybiais hefyd tra fum byw,
Nad oedd un nefoedd, nag un *Duw*,
Nag un uffern, nag un Cythrel,
Na gwell diwedd dyn, na nifel.

'Nawr yn uffern wrth boenydio,
Y mae'r Diawl im * Catecheiſo,
Ag yn dangos yn † blayn im mi,
Fod *Duw* i deial pob drygioni.

* *Addyſo.*
† *Eglur.*

'Nawr rwy 'n Clywed ag yn Canfod,
Fod y Diawl, ag uffern iſſod,
A mil miloedd o Gythreiliaid,
Wrth farn *Duw* yn poeni fenaid.

Rwifi'n gwel'd yn Eglur hollol,
Fod pob Enaid yn anfarwol,
Gwedi marw 'r Corph ai gladdu,
Bid drwg, bid da, fo'r Enaid hynny.

'Nawr y gwn mae gwir yw 'r *Scrythur*,
'Nawr y gwn fod *Chriſt* yn air-wir,
'Nawr y gwn y † troela 'r nefoedd,
Cin ŝi Geireu *Chriſt* yn niffodd.

[illegible]
† [illegible]

Eiſieu Credu hon mewn amſer,
Nid yw 'nghr edd yn awr ond oſer,
Eiſieu ei chredu yn ſy mywyd,
Mi ſum byw fel 'nifail ynfyd.

Felly byddwch chwithau 'mrodyr,
Oni chredwch eiriau 'r Scrythyr,
Ag amcanu byw yn ddeddfol,
Yn ei hôl, fel meibion graſſol.

Eiſieu dilin Geiriau 'r Scrythur,
Eiſieu doſi trachwant nattur,
Eiſieu byw yng oleuni 'r fengil,
† Gyſtwr. 'Rwi ſi'nawr mor doſt ſy † mhiccil.

Eiſieu dilin Cyngor *Moyſen*,
Eiſieu Credu 'r fengil lawen,
Eiſieu cadw pwncciau 'r Gyfraith,
Y bu 'muchedd front mor ddiffaith.

Pan droes i 'r fengil heibio,
Fe ddaeth Satan im cyfrwyddo,
Ag im tynnu i bob drygioni.
Y fea 'nhrachwant yn ei hoffi.

Nid oes pechod allai draethu,
Nas dilynais nes im' laru,
Nes mynd bywyd ſhiaid *Dife*s,
Mor ddihareb a *Manaſſes*.

Gwnaethym *Ddaw* om golud bydol,
Rhoes ſy 'mryd ar bethau cnawdol,
Ym mhob drwg mi aethym rhagof,
A gollyngais *Ddaw* yn angof.

Felly

Felly gwedi toſt gamſyniaid,
Llwyr ddibriſſias am fy Enaid,
Fel ryw nifel na bae 'n coffa
Dim ond am y byd ar bola.

Mynnais drwſſiad gwych am danaf,
† Pwrpl coch, bob dydd or meinaf,
'Nawr yn vffetn rwi 'n noeth lemyn,
Am fyng hoegedd heb [h] Edefyn..

Mynnais † Sindon, *Lawnd, a *Chambrig*,
Yn fyng rhyſſeu [h] awr, ag orig,
'Nawr gwae finneu na bae Garthen,
Neu hws Ceffyl am fyng hefen.

Minnau fynnwn lanw 'mola,
Ar ddainteith-fwyd or melyſſa,
Bob diwrnod tra fu 'r flwyddn,
Er bod f'enaid yn dwyn newyn.

Bum mor foethus ag mor [h] ddainti,
Ag na fynnwn unwaith brofi,
Dim ond y fae tra ddainteithiol,
Bras a melus, drud, a manol,

'Nawr mifynnwn pa cawn fwyta,
Soeg y moch i lanw 'mola,
Ag i dorri peth or newyn,
Syn dolurio pob Colyddyn,

Bum yn yfed, ag yn whiffio,
† Bûr a gwîn, heb feſſur arno,
Ag yn llanw 'mola ganwaith,
Nes ei chwdu fynueilwaith.

† *Yſcarlat.*

[h] *Edef.*

† *lliain main.*
* *lônd.*
[h] *bob amſer.*

[h] *Minſ[illegible]*
[illegible]

'Nawr mi rown y dŷd yn gyſan,
Ai holl dryſlor pa cawn ddafan,
O ddwr oer i oeri 'n hafod,
Sydd mewn ſflam yn lloſci 'n waſtod.

Er bod ar fy mord i fwſhon,
Allau borthi ſwrn o dlodion,
Fe gae 'r Cwn y Cwbwl rhyngthyn,
Gyn cae *Lazar*, vn briwſionyn

'Nawr mae *Lazar* yntau 'n talu,
Pwyth hyd adref, ag yn pallu,
Rhoi or ffynnon im mi ddafan,
Or dwr oer, maint wi'n † fegian.

† *Ceiſio, neu orefyn.*

Er bod *Moyſen* ar *Propwydi*,
Yn rhoi llawer rhybydd im mi,
Ni wrandawn ar ddim a ddywedent,
Ni wnawn un rhith ag a geiſient,

'Nawr gan hynny rwi 'n cael crio,
Ddydd a nos, heb gael fyng wrando,
Ond cael taflu yn fy nannedd.
Mor annuwiol fu 'muchedd.

Pan pregethid yr Eſengil,
Minnau drown at hon fyng wegil,
Ag y gyſgwn ar fy nyrnau,
Pan fae eraill yn cael gwerſau.

Nawr am gyſgu yn y demel,
Fe 'm † poenydir gan y Cythrel,
Fel nad wyf yn abal Cyſgu,
Na 'mrantuno mwy cnd hynny.

† *Poeni*

Ag

Ag am ſlino gwrando 'r ſengil,
Ag Athrawiaeth Chriſt yn rhygil,
Y mae 'n gorfod arna 'i wrando,
Screch y Cythrel fyth heb beidio.

[h] *Cri creglais.*

Eiſieu gwrando cyngor *Moyſen*,
Eiſieu credu 'r ſengil lawen,
Eiſieu dilin hon ai dyſgu,
Y mae 'n uffern fil yn [o] gryddfu.

[o] *Greddfu neu boeni.*

Minnau dreulais ddydd yr Arglwydd,
Mewn glothineb ag [h] anlladrwydd,
Yn gan gwaeth mewn gloddeſt ſcymmyn,
Nag un dydd o ddyddiau 'r flwyddyn.

[h] *Frythyllwch gwyn cnawdol.*

Mae ymma ſiloedd o rai annoeth,
Am halogi 'r Sanctaidd Saboth,
Heb gael Saboth, nag Eſmwythdra,
Ond yn poeni, haſ a gaya.

Cymrais Enw *Duw* yn ofer,
Fil o weithiau wrth fy 'mhleſer,
Nid oedd blâs ſar chwedel genni,
Nes y Tyngwn Enw 'r Jeſu.

O bwy boenfa s' ar fy nhafod,
Am ddirmygu gwaed y Cymmod,
A phwy benyd ſy 'n [o] fynghryddfu,
Am amherchi Enw 'r Jeſu.

[o] *Goreddfu gorfod greddfu.*

Minnau offrwmais f' enaid ganwaith,
Yn dy dydd, ir Cythrel diffaith,
Am i roi mor fynych iddo,
F'aeth y Diawl ar enaid gantho.

Ag

Mae

Mae ymma lawer mil fel ſinnau,
Yn y pwll mewn irad boenau,
Am roi ei hun ir diawl dan regu,
Wedi i Griſt ai waed ei prynu.

Llawer un a fum i iw hela,
O dra malis i ryfela,
Er mwyn Tywallt gwaed y gwirion,
Ai difetha heb achoſſion.

'Nawr mae gwaed yrhain yn llefain,
Am ddialau arna'i 'n filain,
Ag yn Crio ar y Cythrel,
Dalu im mi am fyn rhafel.

Bum yn gweſt ar fywyd ganwaith,
Heb nag ofon *Duw* nar gyfraith,
Yn Condemnio llawer Gwirion,
Ag yn Cadw llofrudd, lladron.

'Nawr mae 'r [h] mwrddwyr dan ei henw,
Ar drwg ddynion fum iw Cadw,
Yn y pwll yn [h] llarpio f' enaid,
Mor ddiffafar ar Cythreiliaid.

[h] *Leiddiaid. rhwygo.*

'Larais ar fyng wraig fy hunan,
Cymrais fenthig gwragedd aflan,
Llu or rhain ſyn 'nawr im pwyo,
Ym mhwl uffern am ei hudo.

Mae 'r baſtardiaid fum iw hennill,
Or rhai aflan hyn, fel perchill,
Oll yn llefain ag yn Crio,
Am ir Cythrel fy [o] mhoenydio.

[o] *Poeni.*

Minnau

Minnau orthrymmais blaut ymddifaid,
Pan fae farw un om deiliaid,
Awn ar ddau ych fawr or arad,
Rhag ir naill or ychen [h] frefad. [h] *Brefu.*

' Nawr am dreifio 'r fath wirioniaid,
Fe'm toft ffyftir gan Gythreiliaid,
Yn gan gwaeth nar Bradwr penna',
Pan roir arno'r poenau c'letta.

Bum yn gwobrio anwir ddynion,
Lawer gwaith i dyngn 'n udon, [o] *Anudon.*
Ag yn peri 'r rheini dyngu,
Y peth y fynnwn ond ei dyfcu.

'Nawr Mae rhain fel haid o [h] nadred. [h] *Nadroedd.*
Ddydd a nos, yn Cnoi fy mherfedd,
Ag yn rhwygo 'n doft fyng halon,
Am ei dyfcu i dyngu 'n [o] udon.

Minnau elwais pobol wirion,
Weithiau 'n [h] fwrddrwyr, weithiau 'n lladron [o] *Leddion.*
Ag enllibiais wyr a gwragedd,
Heb ddim achos, ond fy 'nrhawfedd.

Cedwais dâl a llawer Cyflog,
Oddiar fyng was, ar tlawd anghenog.
Ag y berais ir Tlawd fedi,
Fy holl heiniar, heb un [h] beni. [h] *Geiniog.*

Nawr mae gwaedd y rheini 'n Crio,
Ar y drygwr am fy mhwyo,
Am im Gadw tâl y rheini,
Ag [o] Andwyo 'r Cyfriw dlodi. [o] *Anrheitio.*

Thoddais

Mae ymma lawer mil fel ſinnau,
Yn y pwll mewn irad boenau,
Am roi ei hun ir diawl dan regu,
Wedi i Griſt ai waed ei prynu.

Llawer un a ſum i iw hela,
O dra malis i ryfela,
Er mwyn Tywallt gwaed y gwirion,
Ai difetha heb achoſſion.

'Nawr mae gwaed yrhain yn llefain,
Am ddialau arna'i 'n filain,
Ag yn Crio ar y Cythrel,
Dalu im mi am fyn rhafel.

Bum yn gweſt ar fywyd ganwaith,
Heb nag ofon *Duw* nar gyfraith,
Yn Condemnio llawer Gwirion,
Ag yn Cadw llofrudd, lladron.

'Nawr mae 'r [h] mwrddwyr dan ei henw,
Ar drwg ddynion ſum iw Cadw,
Yn y pwll yn [h] llarpio f' enaid,
Mor ddiffafar ar Cythreiliaid.

'Larais ar fyng wraig fy hunan,
Cymrais fenthig gwragedd aflan,
Llu or rhain ſyn 'nawr im pwyo,
Ym mhwl uffern am ei hudo.

Mae 'r baſtardiaid ſum iw hennill,
Or rhai aflan hyn, fel perchill,
Oll yn llefain ag yn Crio,
Am ir Cythrel fy [o] mhoenydio.

[h] *Leiddiaid.*
[o] *rhwygo.*
Poeni.

Minnau

Minnau orthrymmais blant *ymddifaid*,
Pan fae farw un om deiliaid,
Awn ar ddau ych fawr or arad,
Rhag ir naill or ychen [h] frefad. [h] *Brefu.*

[g] Nawr am dreiſio 'r fath wirioniaid,
Fe'm toſt ffyſtir gan Gythreiliaid,
Yn gan gwaeth nar Bradwr penna',
Pan roir arno'r poenau c'letta.

Bum yn gwobrio anwir ddynion,
Lawer gwaith i dyngn 'n udon, [o] *Anudon.*
Ag yn peri 'r rheini dyngu,
Y peth y fynnwn ond ei dyſcu.

'Nawr Mae rhain fel haid o [h] nadred. [n] *Nadroedd.*
Ddydd a nos, yn Cnoi fy mherfedd,
Ag yn rhwygo 'n doſt fyng halon,
Am ei dyſcu i dyngu 'n [o] udon.

Minnau elwais pobol wirion,
Weithiau 'n [h] fwrddrwyr, weithiau 'n lladron [o] *Leiddiaid*
Ag enllibiais wyr a gwragedd,
Heb ddim achos, ond fy 'nrhawſedd.

Cedwais dâl a llawer Cyflog,
Oddiar fyng was, ar tlawd anghenog.
Ag y berais ir Tlawd fedi,
Fy holl heiniar, heb un [h] beni. [h] *Geiniog.*

[g] Nawr mae gwaedd y rheini 'n Crio,
Ar y drygwr am fy mhwyo,
Am im Gadw tâl y rheini,
Ag [o] Andwyo 'r Cyfriw dlodi. [o] *Anrheith*

Thoddais

Rhoddais ſ' arian gynt ar h occor,
Ir dyn Tlawd fel Cybydd o angor,
Nes im lyngcu ſeddeu 'r tlodion,
Ai handwyo am bargennion.

'Nawr mae llawer un o rheini,
Ymma 'n uffern yn fy mhoeni,
Am ei gyrru i ledratta,
Gwedi fy occor brwnt ei diſa.

Rhoddais ir Cyfreithyr duon,
Wobr fawr am dreiſio tlodion,
Mae 'r Cyfreithwyr yn fy llethu,
Ymma 'n uffern am ei llygru.

Rhoddais gennad im holl weiſion,
Iſſlno pawb om Cymmydogion,
'Nawr mae 'r gweiſion am ei gorau,
Yn blino 'n doſt fy Enaid innau.

Prynais dir dan bris gan fagad,
Cedwais beth ar bawb oi taliad,
Nawr mewn Carchar rwi am hynny,
Heb fod gennif rôt i dalu.

Po bae ddime 'n abal prynu,
Rhydd-did im mi om Carchardu,
A dwyn or pwll, ir nefoedd olau,
Nid wi 'n abal cael mor ddimmau.

Cefais rybydd fil o weithieu,
Am roi dreiſiais eilwaith adre,
Minnau awn ir Tân uffernol,
Cyn rhown ddimmeu yn ei gwrthol.

Pan

Pan y gwerthwn wlân a llafur,
Rhown gam bwyſaû, rhown gam feſſur,
Yn yr ŷd mi werthwn † raban,
Yr vn bris ar gwenith purlan.

† *Yd amhûr.*

Ag yn Erbyn Duw ai ddeddfau,
Cedwais amriw † ſort o bwyſau,
Pwys rhy fawr, pan fawn yn prynu,
Pwys rhy fach, pan fawn yn gwerthu.

* *Fath.*

'Nawr fem Curir ar fynghloppa,
Gan y Diawl ar pwyſau mwya,
A phawb Eraill megis minnau,
Y fo 'n arfer amriw bwyſau.

Ni adewais bwngc or Gyfraith,
Heb ei thorri lawer Canwaith,
Ni ymdrois mmhôb rhyw bechod,
Nes ir Angau roi 'mi ddyrnod.

Mi fynegais i chwi 'n olau,
B' wedd y bum i byw hyd Angau,
Mi fynega i chwi weithian,
B' wedd im poenir dan law Satan.

Y mae 'r pwll lle rwyfi 'n trigo,
Yn ddwfn iawn heb waelod iddo,
Ai holl † welydd Cyn ucheled,
Nâd oes *Gobaith* Cael ymwared.

Y mae 'r pwll dros fyth yn lloſgi,
O dân poeth fel môr yn berwi,
Y mae anadl *Duw* ei hunan,
Yn ei drin, fel môr o frwmſtan.

Gwedi

Gwedi nynnu 'r Tân hyn vnwaith,
Byth ni ddiffydd hwn yr eilwaith,
Nid rhaid chwthu dim o hono,
Mae ê 'n Cynnu hed ei gyffro.

*Mar.*6.44 Y mae 'r Tân dros fyth yn lloſci,
Yn dra ffyrnig ag yn poeni,
Ag er hyn nid yw ê 'n treulio,
Nag yn difa dim êl iddo.

Y mae 'r un tân yn poeni 'r bobol,
Ond mewn dull a modd neilltuol,
Rhai yn fwy, neu lai o ronyn,
*Mat.*10.15. Fel y bytho ei beiau yn gofyn.

Yr *Haul* a lûſc drigolion, r, India,
Yn fwy nar rhai a drig yn *Rwſſia*,
Vffern boeth y luſc yn boethach,
Bechod mawr na yechod byrrach.

Nid oes yn y pwll yn Trigo,
*Mat.*22.13 Neb heb rwym, ar draed a dwylo,
Mewn Cadwynau Tragwyddoldeb,
Am ei pechod ai ffolineb.

Mae tywyllwch hefyd ynddo,
*Mat.*25.30 All pob rhai yn hawdd ei deimlo,
Ag er dechrau 'r byd ny welad,
Ynddo, olau 'r Haul na 'r lleuad.

Mae ê 'n drewi Cyn ffyrnicced,
Nad oes dim all ddrewi gaſſed,
† *Diwyn.* Er bod miloedd yn ei † nyrddo,
Ni lanhawd er ioed mo hono.

Y

Y mae pryfed ynddo yn bwyta, *Mat. 9.*
Cydwybod dyn, heb gael ei gwala,
Dydd a nos, yn fawr ei hawydd,
Ag heb farw yn dragywydd.

Y mae gwedi mil o filoedd,
O gythreuliaid megis lluoedd.
Yn † poenydio 'rhai damnedig, † *Ympoeni.*
Ag hêb orphwys * awr nag orig. * *Vn amſar.*

Maent yn dyrnu ag yn pwyo,
Rhai damnedig heb ddyffygio,
Ag Er maint y fônt yn ddial,
Byth ni chymmer vn oi † anal. † *Anadl.*

Y mae'r * Penyd yn dragwyddol, * *Poen.*
Ag ar bawb yn gyffredinol,
Yn poenydio pawb ar neilltu,
Ym mhôb aelod y fu 'n pechu.

Y mae 'r *llygaid* heb gael gweled,
Ond Cythreuliaid, Er ei Caſſed,
Ag Eneidiau Rhai damnedig,
Yn y pwll yn wylo 'n ffyrnig.

Y mae 'r Genau yntau 'n bwyta, *Pſal. 75. 8.*
Buſt Llindis, bwyd or chwerwa,
Ag heb yfed dim ond Gwaddod,
O ddigofaint Toſt y drindod.

Y mae 'r *Clnſtian* hwyntau 'n gwrando *Luc. 13. 28.*
† Screch y diawl ai blant yn Cric, † *Cregian.*
A thoſt ochain rhai damnedig,
Yn ſcyrnygu dannedd ffyrnig.

Y mae

Y mae 'r *Tafod* yntau 'n *lloſci*,
[h] *Erwmſtan.* Ag mewn [h] Brimſton poeth yn berwi,
Luk. 16.24, Heb gael Cymmaint ag un dafan,
25. O ddwr oer i ddofi 'r lloſcfan.

Y mae 'r *ffroenau* yn aroglu,
Gwynt y Brwmſtan or Carchardu,
Datc. 21.8. Sydd heb garthu ettò Er *Adda*
Ag yn drewi or ffyrnicca,

Y mae 'r *Traed ar dwylo* hwyntau,
Mat. 22.13. Gwedi Clymmu mewn Cadwynau,
Ag heb Allel Troi na threiglo,
[o] *Porthi.* Or lle 'r ydys yn ei [o] brwylio.

Y mae *dannedd* pawb yn rhinccian,
[h] *Swn dod-* Yn ſcyrnygu ar fath [h] ddwrddan,
wedd. Ag y bydd Eohrydus ryfedd,
Luc. 13.28. Wrando ei llais, na gweld ei hagwedd.

Y mae pryfed Câs anfarwol,
Yn Cnoi cydwybod pob annuwiol,
Mat. 9.43, Ag yn bwyta 'n llym Eſcymmyn,
44. Etto byth heb dorri ei newyn.

Fel y pechodd pob rhyw aelod,
[o] *Hyd yn oed.* Ag oedd gennif, [o] noed fy nhâfod,
Felly poenir fy aelodau,
Bob yn un ag amriw boenau.

Mae pob aelod yn poenydio,
Mae pob mann a dial arno,
Mae pob dial yn dragywydd,
Yn poenyd'o heb ddim llonydd.

Ni bydd marw byth mor pryfyn,
Byth ni diffidd Tân yr Odyn,
Ni ddaw Angau er y geiſiaf,
Byth i wneuthur diwedd arnaf.

Ni bu 'r diliw ond blwydd hynod,
Na than Sodom *ond diwrnod,*
Newyn yr †Aipht *ond un ſaith mlynedd,* † *yr Aipht.*
Mae 'mhoen innau byth heb diwedd.

Pe cawn rydd-did om holl boenau,
Am ben can mill o ſlinyddau,
Byddeu hynny † *gynfordd im mi,* †*Gyſſur.*
Ond dros fyth ma 'n rhaid im boeni.

Y gair byth ſy 'n tor nghalon,
Y gair byth ſy 'n Cnoi 'nghylyddion, 2 *Theſſ.* 2. 9.
Y gair byth ſy 'n peri im mi,
Fwyta 'mreichiau a gwallgofi.

Toſt yw goddau hyn o gyſtudd,
Dan law *Sattan* yn dragywydd,
Y mae Etto beth fydd doſtach,
Colli 'r Jeſu ai gyfeillach.

Colli 'r bywyd, Colli 'r Goron,
Colli 'r Jeſu, ai Angylion,
Colli 'r nefoedd, ai †*rhialwch,* †*Brenhinol*
Colli Duw, a phob dedwyddwch. *ſawredd.*

Milldith Duw ir dydd im ganed,
Anap ddrwg ir awr im llunied,
Uffern boeth im mam na baſſeu,
Yn dwyn [h] llyffan [o] yn fy nghyfleu. [h] *llyfant.* [o] *yn fy lle.*

Gwae

-nghw- Gwae fi erioed na thor'ſei 'ng-wddwg,
ddf, neu, fy- Ar y bloccyn pren a bilwg,
nghwddwf. Gyn rhoi bron i fâb anwadal,
I ddigio *Duw*, iddwyn ei ddial.

Nid oes Cythrel na dyn ſcymmyn,
Ymma yn uffern ai holl derſyn.
Na bônt ar ei Cylch yn gyſan
Yn fy mhoeni fawr a bychan.

Nid oes Enaid dŷn Er Adda;
Ym hwll uffern mewn mwy boenſa,
Mewn mwy trallod, mewn mwy eiſieu,
Nag y mae fy Enaid inneu.

Dymma 'ng-huſtydd, dymma 'mhoefna,
Dymma 'ng-wewyr, dymma 'ng-waſcfa,
Dymma 'r Cyflwr yr wi ynddo,
Bob yn awr yn toſt boenydio.

O gan hynny fŷ 'mhum brodyr,
A phawb Eraill ſydd o ſynwyr,
Cymrwch rybydd cyn del Angau,
Rhag iwch ddyfod lle 'rwi finnau.

Oni byddwch Ediferiol,
Ffyddlon, uſydd, a chriſtnogol
Gwn na ddengis Duw 'r Dialau,
Iwch fwy ffafar nag i minnau.

Attcb

Atteb i Gweſtiwn ynghylch gweddio dros y marw : ble dangoſir anghyfreithlondeb gweddio dros y cyfriw.

FYnghâr am gwir annwylyd,
Goſynsoch * gweſtiwn hyfryd,
A gweddys im, ymmhlaid ych ffydd,
Rhoi atteb prydd oi blegid.

Hyn ymma yw'ch goſyniad,
Ai gweddys iw ir ffeiriad,
Weddio dros y marw'n brudd,
Yn ôl y dydd * departiad.

'Rwi'n atteb i chwi yn groew,
Nad dioddeſ y Scrythur alw,
Na gweddio, na dydd na nôs,
Yn oſer dros y marw.

Mae Duw yn barnu 'r enaid,
Ir neſ neu vffern dambaid,
Yr awr yr êl, or corph y maes,
Yn ôl ei * gâs ai weithred.

Mae enaid y duwolion,
Yn mynd or corph yn vnion,
Ir neſoedd at Angylion * gwâr,
Fel enaid Lazar wirion.

Mae enaid yr annuwiol,
Yn mynd ir pwll vffernol,
* Cyn y collo, r, corph ei wrês,
Fel enaid Diſes fydol.

* Ymmadawiad.

Heb. 9. 27.

* Neu cyſiwr.

Luc. 23. 42.
Act. 7. 59.
Phil. 1. 23.
Luc. 16. 22.

* Mwyn Ratyaidd.
Luc. 16. 23.

y-nghwddf, neu, fynghwddwf.

Gwae fi erioed na thor'ſei h 'ng-wddwg,
Ar y bloccyn pren a bilwg,
Gyn rhoi bron i fâb anwadal,
I ddigio *Duw*, iddwyn ei ddial.

Nid oes Cythrel na dyn ſcymmyn,
Ymma yn uffern ai holl derfyn.
Na bônt ar ei Cylch yn gyfan
Yn fy mhoeni fawr a bychan.

Nid oes Enaid dŷn Er Adda,
Ym hwll uffern mewn mwy boenfa,
Mewn mwy trallod, mewn mwy eiſieu,
Nag y mae fy Enaid inneu.

Dymma 'ng-huſtydd dymma 'mhoefna,
Dymma 'ng-wewyr, dymma 'ng-waſcfa,
Dymma 'r Cyflwr yr wi ynddo,
Bob yn awr yn toſt boenydio.

O gan hynny fy 'mhum brodyr,
A phawb Eraill ſydd o ſynwyr,
Cymrwch rybydd cyn del Angau,
Rhag iwch ddyfod lle 'rwi finnau.

Oni byddwch Ediferiol,
Ffyddlon, uſydd, a chriſtnogol
Gwn na ddengis Duw 'r Dialau,
Iwch fwy ffafar nag i minnau.

Attcb

Atteb i Gweſtiwn ynghylch gweddio dros y marw : ble dangoſir anghyfreithlondeb gweddio dros y cyfriw.

FYnghâr am gwir annwylyd,
Goſynsoch * gweſtiwn hyfryd,
A gweddys im, ymmhlaid ych ffydd,
Rhoi atteb prydd oi blegid.

Hyn ymma yw'ch goſyniad,
Ai gweddys iw ir ffeiriad,
Weddio dros y marw'n brudd,
Yn ôl y dydd * departiad. * *Ymmadawiad.*

'Rwi'n atteb i chwi yn groew,
Nad dioddef y Scrythur alw,
Na gweddio, na dydd na nôs,
Yn ofer dros y marw.

Mae *Duw* yn barnu 'r enaid,
Ir nef neu vffern dambaid, *Heb.9.27.*
Yr awr yr êl, or corph y maes,
Yn ôl ei * gâs ai weithred. **Neu cyflwr.*

Mae enaid y duwolion,
Yn mynd or corph yn vnion,
Ir nefoedd at Angylion * gwâr, *Luc.23.42. Acts 7.59. Phil.1.23. Luc.16.22.*
Fel enaid Lazar wirion.

Mae enaid yr annuwiol,
Yn mynd ir pwll vffernol, * *Mwyn, llaryaidd.*
Cyn y collo, r, corph ei wi êc, *Luc.16.23.*
Fel enaid Difes fydol.

Mae'r duwiol mewn dedwyddwch,
Gogoniant a * rhialwch,
Ar ſath nid rhaid moi cymmorth mwy,
Gadawn ni hwy mewn heddwch.

* Brenhinol anrhydedd. Pſalm. 16.11.

Nid rhaid gweddio droſtynt,
Gan gyſtal yw ei helynt,
Y maent hwy gida 'r Oen bob awr,
Mewn ſwpper mawr ſydd ganthynt.

Luc. 16.23. Hyd. 27.

Mae'r Enaid anwir yntau,
Yn griddfan yn y poenau,
Ni ddaw hwn, oi boen ai * blâg,
Er gweddi nag offrwmmau.

* Plâ, neu benyd.

Pe ceiſieu Job a Daniel,
Noah, Abraham, Moyſen, Samuel,
Laeſu * ei poenau yn y flam,
Ni chânt ddim am ei trafel.

* Seſpoenau 'r anuwiol.

Pe deleu 'r byd yn gyſan,
A gweiddi am laeſu 'r boênſan,
Ni chânt gwedi marw 'r gwr,
Mor * *Droppyn* dwr iw Safan.

* Dafn.

Yn ôl i vn dyn farw,
A chael y farn yn groew,
Ofer yw, ir wlâd ar plwyf,
Weddio mwy dros hwnnw.

Pe deleu ffeiriaid holl-fyd,
I grio droſtro 'n daerllyd,
Ai haberthau o bôb rhyw,
Ni * altreu Duw moi * ferdid.

* Newidieu.
* Farn.

Y farn y ſaif yn ddilus,
Lle cwympo 'r pren ſe erys,
Ni newid Duw or farn y rows, *Preg. 11. 3.*
Er hoed ni throws oi 'wllys.

Mae Duw yn ddianwadal, *Jac. 1. 17.*
Y farn y rows ſe i cynnal,
Ni all y byd ai hymbil taêr,
Nar nef nar ddáer ei hattal.

Gan hynny 'rwi 'n cynghori,
I bawb y garo weddi,
Geiſio hon, tra ſo yntho wrês,
Os cais ê les oddiwrthi.

Mae amſer i weddio,
Sef cyn i ddyn * ymado, * *Ymmado neu farw.*
Gweddi, gwedi marw neb,
Sydd weddi heb ei llwyddo.

Mae Chriſt yn erchi 'r treiſiwr,
Gyttuno ai wrth 'nebwr,
Tro ar y ffordd cyn delo 'mlaen, *Mat. 5. 25, 26.*
Rhag mynd o flaen y Barnwr.

Rhag rhwymo ei draed ai ddwylo,
Ai daflu iw benydio,
O eiſieu gwnethur Jawn mewn pryd,
Nis tynn y byd oddiyno.

Cyn marw mae * 'diſeirio, * *Edifuhau. Edifarau.*
Tra ſo hi 'n ddydd mae ymgweirio, *Ioan 12. 35.*
Pan el hi 'n nôs medd Chriſt eu hun,
Ni all vn dyn mor gweithio.

2.15. Fe wyddeu *Ddafydd* frnsin,
.24. Pan ddarfu am y plentyn,
Mae ofer oedd gweddio mwy,
Dros hwnnw trwy hir ganlyn.

I ddangos hyn mor ofer,
I vn rhyw ddyn iw arfer,
* *Anwylddyn.* Gweddi, gwedi marw 'r * ffrind,
Yn ôl i fynd i 'ſmwythder.

Nid oes i bawb ond dau-le,
I fyned gwedi angeu,
Nef, ag *vffern*, medd gaîr *Duw*,
Tân pur nid yw ond chwedleu.

Nid rhaid i neb weddio,
* *Aros.* A mynd ir nef i * darrio,
Luc.26.26. Os yn uffern y gwna ei nyth,
Mat.25.46. Ni ddaw ê byth oddiyno.

Nid oedd y ffeiriaid gorau,
Yn goddef y fath weddiau,
Nis gwna ond rhyw ffeiriedyn ffô',
Sy 'n ſerchi 'n ôl y ddimmau.

Mae dyled ar bôb ffeiriad,
Roi diolch am 'madawiad,
Pob dyn duwiol yn ddi-raith,
Mewn gobaith oi gyfodiad.

* *Cwaharddedig.* *Ond am weddio troſtyn,*
Yn ol ei cladd ai terfyn,
*Peth di-les, * gwarddedig yw,*
Nis gwna ond rhyw oferddyn.

We

Wel' dymma i chwi atteb,
Och cweſtiwn mewn ffyddlondeb,
Duw rô cynnydd ar ych ffydd,
A grâs yn brudd ich wyneb.

Achwyn Mr. Prichard ynghilch Tref Llandyfri, ai Rybydd ai gyngor ef iddi.

MEne tecel Tref Llanddyfri,
Pwyſodd *Duw* di yn dy frynt,
Ni châs ynod ond y Sorod,
Gwachel weithian rhag y Drindod.

Gwailen doſt ſydd barod itti,
Er yr ysdyddiau am dy frynti,
Ath anwiredd ſy'n cynyddu,
Gwachel wethian gael dy faeddu.

Hîr yr erys *Duw* heb daro,
Llwyr y dial pan y delo,
Am yr echwyn ar hîr ſcori,
Och ! ſe dâl ar vn-waith itti.

Mae 'n rhoi amſer itti wella,
Mae 'n rhoi rhybydd or helaetha,
Cymmer rybydd tra ſo 'r amſer,
Onid ê ſe bryn dy grwpper.

Pa hwya mae *Duw* 'n aros wrthyd,
Am ddifeirwch a gwell ſywyd,
Waeth waeth, waeth waeth yw dy ſuchedd,
Ond gwae di, pan ddel y diwedd,

Lle bo *Duw* yn hir yn oedi
Heb roi dial am ddrygioni,
Trwmma oll y fydd y Drindod,
Pan y dêl i ddial pechod.

Gwachel ditheu ddial *Duw*,
Fe ddaw ar frys, er llaesed yw;
Ai draed o wlân, ai ddwrn o blwm,
Lle delo 'n llaês, fe dery 'n drwm.

Tebig ydwyt i *Gomorra*,
Sodom boeth, a thre *Samaria*,
Rhai na fynnet wella hyd farw,
Nes i troi yn llwch a lludw.

Tebig ydwyt ti i *Pharao*,
Oedd ai galon gwedi ſerio,
'Rhwn ni fynneu wella ei fuchedd,
Nes i ddiſa yn y diwedd.

Cefaiſt rybydd lawer pryd,
Nid yw cyngor * moethyn îd,
Nid oes lun it wnenthur eſcys,
O! gwae di y Dref anhappus.

* *Ymheuthyn pitti.*

Bore godais gida 'r ceiliog,
Hîr ddilynais byth yn d' annog,
'Droi at *Ddiw* oddiwrth dy frynti,
Ond nid oedd ond ofer im mi.

Cenais itti 'r vdcorn aethlyd,
O farn *Duw*, ai lid anhyfryd,
Ith ddihyno, o drwm gwſc pechod,
Chwrnu er hyn 'r wyti yn waſtod.

Minn

Minnau * ath Lithiais a difigl,
Addewidion yr Efengil,
Yn fwyn ith wawdd i edifeirwch,
Ond ni chefais ond y triftwch.

* Denais [illegible] nais drwy

Mith fwgwthiais dithau ar gyfraith,
A dialau *Duw* ar vn waith,
'Geifio ffrwyno d'ên rhag pechu,
Ffrom a ffol wyti er hynny.

Cenais bibe, ond ni ddawnfiaift,
Toft gwynfannis, nid allaraift,
Ceifiais trwy deg, a thrwy hagar,
Ni chawn genid ond *y gwatwar.*

Mat. 11.17.

Betha alla i wneuthur weithian,
Ond tynnu irrw ochor ceulan,
I drwm wylo drofot, fywaeth,
Dy fod yn mynd i golledigaeth.

Pwy na wyle weled *Satan*,
Yn dy dynnu wrth ede Sidan,
I bwll vffern yn dragwyddol,
Ar Abwyd drwg o bleffer cnawdol.

Efaw werthen eu etifeddiaeth,
Am Phiolaid gawl y fowaeth,
Dithe werthaift, *Deyrnas* nefoedd,
Am gawl brâg, do, do, om hanfodd.

Dymma 'r peth fy 'n torri 'nghalon,
Wrth dy weld di nawr mor * ffinnion,
Orfod * profi hyn yn d'erbyn,
Ddydd y farn, heb gelu gronyn.

* Aflan, [illegible]
* Teftichaeyn.

Tost yw gorfod, ar y tâd,
Ddydd y farn heb ddim or wâd,
Destiolaethu o lêd 'Safan,
Yn erbyn brynti ei blant ei hunan.

Hyn y fydd, a hyn y ddaw,
Oni wellhau 'maes o law,
Er mwyn *Christ* gan hynny gwella,
Rhag i ddial *Duw* dy ddala.

Gwisc di lenn, a sâch am danad,
Wyla nes bo'th welu 'n noefad,
Joel 2.11,13. Ag no fwyta fwyd na diod,
* *Maddeuant.* Nes cael * pardwn am dy bechod.

Cûr dv ddwy-fron, tyn dy wallt,
Ezra. 9. 3. Wyla 'r deigren dwr, yn hallt,
Luc. 18.13. Cria 'n ddyfal jawn, * *Peccavi*,
* *Pechais.* Arglwydd madde 'meiau im mi.

Bwrw ymmaith dy ddiffeithdra,
Twyll, a ffalstedd, a phyteindra,
Gad dy fedd-dod, cladd dy frynti,
Jer. 16.17. Mae *Duw* 'n gweld dy holl ddrygioni.

Mae dy farn wrth ede wenn,
Yn crogi beunydd vwch dy benn,
Mae dy blant ai buchedd 'scymmun,
Yn ei thynnu, ar dy * gobyn.

* *Ar dy wart haf, ar dy goppa.* Gwachel bellach, dal dy law,
Ezek. 13.7, 8, 9. Dial *Duw* fel * bollt y ddaw,
* *Piccell.* Rhoi it rybydd prydd sydd raid,
Oni chymri rybydd, *paid.*

Achwy

LLYFRGELL
GENEDLAETHOL
CYMRU

156

Gwell Duw na dim

[illegible] dal. 60
[illegible] dal. 60
[illegible] dal. 61
[illegible] ddedafol.
[illegible] dyn i ymgadw, [illegible]
[illegible] yn ei galon, ag i drei ei fedd-
[illegible] amser, i fyfyrio ar ddaioni. dal. 69
[illegible] plant iw rhieni. dal. 76
Cyngor i lywodraethu 'r ymadro[illegible] fodd
Duw. dal. 80
Gweddi am lywodraethu 'r geiriau, wrth fodd
Duw. dal. 82
Cyngor i ddyn fod bob amser o ymddygiad Chri-
stnogaidd. dal. 84
Paratoad ir cymmun. dal. 88
Gweddi cyn derbyn y cymmun. dal. 97
Cyngor i bob henteulu i lywdraethu ei [illegible]
ddiwiol. dal. [illegible]
Am ddiwedd y byd. dal. [illegible]
Cosiwch Angau. dal. [illegible]
Cwyn u chyngor Difes. dal. [illegible]
Atteb i Gwestiwn ynghylch gweddio [illegible]
tw: ym mha le dangosir anghy[illegible]
gweddio dros y cyfriw. dal. [illegible]
Achwyn Mr. Prichard ynghylch tre [illegible]
ai Rybydd ai gyngor ef iddi. dal. [illegible]
Achwyn Eglwyswr. dal. [illegible]
Gwell Duw na dim. dal. [illegible]

William

John Griffin

1672

Gras cyn bwyd. dal. 50
Cyngor i edrych attom yn hunain wrth fwyta. dal. 60
Gras yn ol bwyd. dal. 60
Cynghorion i fyw yn ddeddfol. dal. 61
Cyngor yn rhybuddio dyn i ymgadw, rhag lleteua meddyliau drwg yn ei galon, ag i droi ei feddyliau bob amser, i fyfyrio ar ddaioni. dal. 69
Dyled-swydd plant iw rhieni. dal. 76
Cyngor i lywodraethu 'r ymadrodd wrth fodd Duw. dal. 80
Gweddi am lywodraethu 'r geiriau, wrth fodd Duw. dal. 83
Cyngor i ddyn fod bob amser o ymddygiad Christnogaidd. dal. 84
Parateod ir cymmun. dal. 88
Gweddi cyn derbyn y cymmun. dal. 97
Cyngor i bob benteulu i lywdraethu ei dy yn dduwiol. dal. 98
Am ddiwedd y byd. dal. 110
Cofiwch Angau. dal. 120
Cwyn a chyngor Difes. dal. 129
Atteb i Gwestiwn ynghylch gweddio dros y marw: ym mha le dangosir anghyfreithlondeb gweddio dros y cyfriw. dal. 145
Achwyn Mr. Prichard ynghylch tre llanddyfri, ai Rybydd ai gyngor ef iddi. dal. 145
Achwyn Eglwyswr. dal. 153
Gwell Duw na dim. dal. 154

Att

gan Jaius Davis 20

William
John Griffith
1672

Ittt y Darlleydd.

Y Cymro Anwyl,

DYmma 'r bedwerith waithy prinitiwyd y llyfe rhwn, agerimwyn itti a phawb oth gydwladwyr ddeall yn eglurach, a darllain yn hyfforddath y gan yma, fe gymerwyd peth poen i ddiwygio rhai beiau, ag i amlygu rhai geiriau, ynghwr y ddalen, or vn lleiaf; fel y bydden im Crymydogion annwyl yngwynedd gyfranu yn belaethach or wybodaeth leshol sydd iwchael yn y llyfran yma. Am hynny cymmer gynghor agannogaeth i ddarlain y gerdd oddiog yma, a derbyn hi megis Annerch oddiwrth Dduw. Megys lleferydd Mr. Prichard (yr Awdwr) or bedd ag megys blaenffrwyth goleuni Duw ynghymru yn yr oes a bassiodd. Ag fel y Caffech fywyd a lleshad ith Enaid oddiwrth ddarlleuniad y llyfr hwn; Ystyria y tri pheth yma ith gyfarwyddo. Yn gyntaf, Cais gymwyso a pherchennogi, a chyfaddasu yr hyn a ddarllennych ynddo ith enaid ath gyflwr naillduol dy hun; Yn ail, Gochel rhag ei drefniad y gwirioned dau yma mewn dull Canghanedd ysgafnhau dy galon di wrth eu darllain, a chyfroi dy wyniau ffolion di, Mae llawer or ybryd ehud hwnnw, ar Coeg ddigrifwch yn rheoli ymysg y Cymru hyd y dydd heddiw; Eithr cais di gan Dduw lwyr dorri a marwhau dy galon di odd wrth y Cyfriw o ferredd a phleser darfodedig, ag ystyria di y gwirionedd or gwersi, nid y gan, a hynny yn ddwys, yn ddifrifol, ag mewn sobrwydd ysbryd: Yn drydydd, Gosod yllyfran yma, a phob modd arall a ordeiniodd Duw i sechyawdriaeth, ynghyd ath galon wrth draed yr Arglwydd a gwedaia yn dder ar iddo roddi bendith ar y moddion ag ar dy galon; fel i bo itti i fwynhau ef yn a thrwy ei holl foddion grasusol: Hyn a sgri fenwyd ar ddeisyfiad ag fel i bo itti gyflaw ni hyn, dig ei ysgwydd wann fyngweddi i yn ychwaneg, a hynny o wir fod Calon yr hwn, wyf,

39 Tachwedd. 1658.

Eiddoti yn yr Arglwydd. *H. M.*

Mae rhan arall o waith yr vn Awdwr, yn dysod tan y printwasg ar fyrder, ag ni byddd hir, hyd oni ddelo y rhan honno ar led hefyd iw chael ar werth; heb law amrlw lyfrau era ill yn gymraeg, os *Duw* a ganiatta

---

Printedig yn Llundain ag a werthir gan *Anna Brewster*, tan lun y tri *Bibl* yn ymmyl Pauls. 1658.

Y Cymro Anwyl,

DYmma'r bedwerith waith y prinitiwyd y llyfr hwn, a-gerimwyn itti a phawb oth gydwladwyr ddeall yn eglurach, a darllain yn hyfforddach y gan yma, fe gymerwyd peth poen i ddiwygio rhai beiau, ag i ardygu rhai geiriau, ynghwr y ddalen, or unlleiaf; fel y byddeu im Caymydogion annwyl yngwynedd gyfranu yn belaethach or wybodaeth leſhol ſydd iwchael yn y llyfran yma. Am hynny cymmer gynghor agannogaeth i ddarlain y gerdd odidog yma, a derbyn hi megis Annerch oddiwrth Dduw. Megys lleferydd Mr. Prichard (yr Awdwr) or bedd ag megys blaenffrwyth goleuni Duw ynghymru yn yr oes a baſſiodd. Ag fel y Caffech fywyd a lleſhad ith Enaid oddiwrth ddarlleuniad y llyfr hwn; Yſtyria y tri pheth yma ith gyfarwyddo. Yn gyntaf, Cais gymwyſo a pherchennogi, a chyfaddaſu yr hyn a ddarllennych ynddo ith enaid ath gyflwr naillduol dy hun; Yn ail, Gochel rhag ei dreſniad y gwirioned dau yma mewn dull Canghanedd yſgafnhau dy galon di wrth eu darllain, a chyſtroi dy wyniau ſolion di, Mae llawer or ybryd chud hwnnw, ar Coeg ddigrifwch yn rheoli ymyſg y Cymry hyd y dydd heddiw; Eithr cais di gan Dduw lwyr dorri a marwhau dy galon di odd wrth y Cyfriw o ferredd a phleſer darfodedig, ag yſtyria di y gwirionedd or gwerſi, nid y gan, a hynny yn ddwys, yn ddifrifol, ag mewn ſobrwydd ysbryd: Yn drydydd, Goſod yllyfran yma, a phob arall a ordeiniodd Duw i ſechyawdriaeth, ynghyd ath galon wrth draed yr Arglwydd a gwedaia yn daer ar iddo roddi bendith ar y moddion ag ar dy galon; fel i bo itti i ſwynhau ef yn a thrwy ei holl foddion graſuſol: Hyn a ſgrifennwyd ar ddeiſyfiad ag fel i bo itti gyflaw ni hyn, dig ei yſgwydd wann fyngweddi i yn ychwaneg, a hynny o wir fod Calon yr hwn, wyf,

39 Tachwedd. 1658. Eiddoti yn yr Arglwydd. *H. M.*

Mae rhan arall o waith yr vn Awdwr, yn dyfod tan y printwaſg ar fyrder, ag ni byddd hir, hyd oni ddelo y rhan honno ar led hefyd iw chael ar werth; heb law amriw lyfrau eraill yn gymraeg, os Duw a ganiatta

---

Printedig yn Llundain ag a werthir gan *Anna Brewſter*, tan lun y tri Bibl yn ymmyl Pauls. 1658.